

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

6116 ST. CLAIR AVENUE • P.O. BOX 03206 • CLEVELAND, OHIO 44103

Vol. LXVIII

Sausis - January 27, 1983

Nr. 4

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

Rostowo atleidimas

Administracijos nesusirikiavimo pavyzdys

Vytautas Meškauskas

Prezidentui Reaganui paprašius Ginklų Kontrolės ir Nusiginklavimo Zinybos direktoriaus Eugene V. Rostow'o atsistatydinimo, iš karto nebuvo aišku kodėl. Pats Rostowas kalbėdamas su CNN korespondentu Daniel Schorr, atsisakė į tokį klausimą tiesiai atsakyti. Kai kurias išvadas galėjai padaryti tik iš jo pastabos, kad Reaganas ir Schultzas turi didesnį patyrimą derybų technikoje (Reaganas vadovavo kino artistų unijai, Shultzas, kaip Darbo Sekretorius, ir anksčiau tarpininkavo tarp darbdavių ir unijų).

Daugiau šviesos užpereitą sekmadienį ir pirmadienį davė N.Y. Times korespondentas B. Gwertzman. Jis tarp kitko rašo, kad Rostową skiriant į tą postą, tuo laiku buvęs prezidento Saugumo Patarėjas Richard V. Allen jam pareiškė, kad jis (Rostovas) bus atsakingas pačiam prezidentui, apeinant Valstybės Sekretorių, kuo labai pasipiktino tą postą turėjęs A. Haig, kuris teisingai samprotavo, kad derybos dėl nusiginklavimo priklauso jo kompetencijai. Toks kompetencijų paskirstymas galų gale privedė prie čia aptariamo įvykio.

Kaip žinia, derybos Zenevoje dėl vid. distancijos raketų prasidėjo su Reagano pasiūlymu neįsitaikyti tokių raketų, jei sovietai atšauktų tokius pat ginklus iš Europos. Tai vadinamas 'zero' pasiūlymas. Kadangi susitarta derybas vesti visai slapta, apie jas nebuvo daug žinoma. Sovietai tačiau viešai laikėsi savo pirmo pasiūlymo - 'užšaldyti' visus ginklus dabartiniam stovyje - kas yra JAV-bėms nepriimtina. (Reikia pastebėti, kad sovietams raketos Europoje labai rūpi, nes iš Vokietijos ar Britanijos paleista raketa Maskvą, ar kitus sovietų centrus gali pasiekti per 6 minutes, tuo tarpu iš JAV paleista tarpkontinentinė raketa Sovietiją gali pasiekti per 20 minučių, kas duoda daugiau laiko pasiruošti.)

Tokioje 'užšalusi' derybų situacijoje, abi pusės stengėsi išsiaiškinti, kaip toli gali eiti kita pusė ir koks galėtų būti kompromisas. Čia dar reikia turėti galvoje, kad derybos dėl nusiginklavimo vyksta trim fazėm. Zenevoje tariamasi dėl sumažinimo vid. distancijos raketų ir atskirai, kitų delegacijų, bus aptarta tarpkontinentinių raketų problema. Be to, jau seniai Vienoje vyksta pašnekesiai dėl abipusio ir išbalansuoto abiejų pusių kariuomenių sumažinimo.

S.m. liepos mėn. sovietų delegacijos vadas vid. distancijos raketų derybos Kvicinskis privačiai pasiūlė JAV dele-

gacijos vadui P. Nitze pagalvoti apie abiejų pusių raketų sumažinimą iki 50 ar 100. Susižinojęs su Rostowu ir gavęs iš jo instrukcijas, Nitze tokią galimybę aiškino toliau ir, Kvicinskio paprašytas, patiekė tokį projektą raštu. Liepos 11 dieną į Zenevą atvyko pats Rostovas ir tuo reikalu kalbėjosi su Nitze ir padarė porą sugestijų. Po to Nitze susitiko su Kvicinskiu liepos 16 d. vaikščiodamas Juros kalnų miške, netoli Zenevos. Rostovas, grįžęs į Washingtoną, liepos 19 d. kalbėjo telefonu su Nitze ir apie tą idėją pranešė prezidento patarėjui Clarkui, kuris sušaukė mitingą jai apsvastyti. Mitinge, be Rostowo ir Clarko, dalyvavo dar Shultzas, Weinbergeris ir jungtinių gen. štabų viršininkas gen. Vessey - kiekvienas tik su vienu patarėju. Ten sutarta tą idėją daugiau iširti, tačiau kartu nusistatyta, kad kai kurie punktai nepriimtini. Ypatingai priešinosi Pentagono atstovai.

Rugšėjo mėn. Kvicinskis pranešė Nitzei, kad Maskva jam nepritarusi ir net papeikusi jį už tokios idėjos iškėlimą. Liepos mėn., lankydamasis Europoje, Rostovas užsuko į Vieną, kur JAV delegacijos vadas Richard F. Starr, dabar jau irgi atstatytas, jį suvedė su sovietų delegacijos vadu Michailovu, kuris irgi turėjo 'privatą' nuomonę apie derybų galimybes, kurią atsisakė suformuluoti raštu.

Iš viso to galima pasidaryti išvadą, kad Kremlius prieš Brežnevo mirtį buvo gal kiek lankstesnis, bet dabar Andropovas nemato visai reikalo nu-

(Nukelta į 2 psl.)

Andropovas bando panaikinti savo pėdsakus kėsinantis į popiežiaus gyvybę...

Pasaulio Lietuvių Dienoms besiruošiant. Spaudos posėdžio sausio 15 d. Jaunimo Centre, Chicagoje, dalyviai: Sėdi iš kairės: dr. A. Butkus, p. Matranga, R. Rudaitienė, pirm. dr. A. Razma, I. Bublienė, Br. Juodelis. Stovi: R. Kemežaitė, R. Dirvonis, D. Korzonienė, A. Juodvalkis, B. Brazdžionis, B. Bagdonienė, P. Petrutis, J. Šlajus ir V. Adamkus.

Artėja Pasaulio Lietuvių Dienos

ANTANAS JUODVALKIS

Aušros metų ženkle, didžiausias išeivijos istorijoje įvykis — Antrosios Pasaulio Lietuvių Dienos, susidedančios iš daugelio renginių, sparčiu žingsniu artėja prie atidarymo. P. L. Dienoms ruošti vyr. komitetas, vadovaujamas Lietuvių Fondo pradininko ir žinomo organizatoriaus dr. Antano Razmos, baigė paruošiamuosius darbus ir visu svariu gula į įvykių kalendoriaus sudarymą ir finansų telkimą.

II PL Dienų informacijos komisijos pirm. Ritonė Rudaitienė, susitarusi su

visų renginių komitetų pirmininkais, š. m. sausio 15 d. PL Dienų būstinėje, Jaunimo Centre, Chicagoje, sušaukė spaudos-radijo bendradarbių konferenciją.

Konferenciją atidarė ir ją pravedė Ritonė Rudaitienė. Įvadą padarė vyr. komiteto pirm. dr. A. Razma ir pirm. pavad. Br. Juodelis. Atskirus pranešimus padarė ir į klausimus atsakinėjo visų renginių pirmininkai ar atstovai.

Antrosios Pasaulio Lietuvių Dienos įvyks 1983 Aušros metais birželio 25 — liepos 4 d. d. Chicagoje, nors žiemos sporto varžybos bus vasario 5-6 d. d., o PLJ kongresas, tęsis iki liepos 24 d.

Vyr. komiteto pirm. dr. A. Razma pažymėjo, kad II PL Dienų metu vyks penki dideli atskiri renginiai su daugeliu papildomų, todėl laiką ir išlaidas reikia dauginti iš penkių. Nė vienas didesnis kultūrinis renginys neduoda pelno ir tenka paremti aukomis. Kadangi PL Dienų metu vyks penki ar šeši (opera) dideli renginiai, tai ir numatomas nedideklus bus nemažas.

Pasaulio Lietuvių Dienų metu bus šie įvykiai:

1. VI PLB seimas (1983. VI. 26-30 d.)
2. V PLJ kongresas (1983. VII. 1-24 d.)
3. II PL Sporto žaidynės (1983. II. 5-6 ir VI 26 — VII. 2 d.)
4. VI Dainų šventė (1983. VII. 3 d.)
5. Kultūriniai renginiai

6. Kultūrinės pramogos.

Visuomenė prašoma tą suprasti ir atitinkamai paremti. Tikimasi sulaukti iš daugelio tolimų kraštų dalyvių ir svečių. Čikagiškė lietuvių visuomenė prašoma visus atvykstančius šiltai ir nuoširdžiai priimti ir prisidėti prie jų viešnagės palengvinimo. Rengėjai žino ir supranta, kad esamas nedarbas ir kitos ekonominės negerovės vargina ne vieną lietuvių, bet turint gerus norus ir ryžtą, galima šiuos reikalus nugalėti ir bendromis jėgomis didžiausią lietuvių manifestaciją įvykdyti.

PLB seimas

Pirmiausiai prašneko PLB seimui rengti komiteto sekretorius Juozas Šlajus, nes pirm. dr. P. Kisieliūsis negalėjo dalyvauti. Seimui rengti komitetą sudaro šie asmenys: Pirm. dr. Petras Kisieliūsis, vicepirm. kun. Jonas Borevičius, SJ, registраторė Bronė Nainienė, vaizd. parodos organizatorė Birutė Jasaitienė, narys spec. reikalams Kostas Dočkus, seimo atstovų priėm. Stasys Džiugas, redaktorius Romas Kasparas sekretorius Juozas Šlajus.

Be minėtų, į seimui rengti komiteto posėdžius kviečiami PLB leidinio koordinatorius ir Pasaulio lietuvių redaktorius Bronius Nainys.

(Nukelta į 3 psl.)

SAVAITINĖ POLITIKOS *Dirva*

Atominis smūgis didėja. - Pirmasis sovietų taikos ofenzyvos tikslas paveikti Vokietijos rinkimus. - Vatikanas tramdo JAV vyskupus.

Rostovo atleidimas, apie kurį kalbame pirmame puslapyje, sutapo su labai įtempta tarptautine padėtimi, kurios faktinai reikėjo tikėtis ir laukti bet, kaip 1938-39 metais, jai visai nepasirodė. Dar blogiau, Rostovo atleidimas leidžia sovietams ir Reagano politiniams priešams aiškinti, kad administracija užsispyrusiai laikosi savo 'zero' pasiūlymo, kurio sovietai niekada nepriims. Ir - vietoj konstatavus, kad sovietai jo nepriims, nes nenorės prarasti savo pranašumo - administracijos linijos oponentai prieina išvados, kad jei taip -- Vakarams rei-

kia nusileisti ir stengtis išsiderėti bent į Vakarų Europą nutaikutų sovietų raketų sumažinimo. Bet tos SS-20 raketos yra judrios. Kokia nauda iš to, jei jos bus, sakykim, nugabentos už Uralo ir nutaikutos į Japoniją, kurios santykiai su JAV yra kritiškoje būklėje. Juk jei Vakarų Europa galvoja apie atsiskyrimą nuo JAV kaip tik dėl tų raketų grėsmės, kuriai iki šiol neturėjo atsakymo, ar ne taip pradės galvoti ir Japonija?

Tuo tarpu sovietai, sausio 5 d. sušaukę savo satelitų galvas į Pragę, pradėjo naują 'taikos ofenzyvą'. Varšuvos pakto valstybės kolektyviai siūlo:

1. Visos atominės valstybės turi pasižadėti pirmos nepavartoti atominio ginklo;
2. Sovietų Sąjunga ir JAV turi užšaldyti savo atominį arsenalą;
3. Zenevos nusiginklavimo konferencijoje turėtų būti uždrausti visi atominio ginklo bandymai, panaikinti cheminiai ginklai, uždrausti ginklus erdvėje, uždrausti radiologinius ginklus, o neutrono bombą paskelbti neteisėta.
4. Atnaujinti pasitarimus dėl konvencionalinių ginklų nepardavimo;
5. Pradėti derybas dėl laivyno sumažinimo;
6. NATO ir Varšuvos pakto valstybės turėtų apriboti išlaidas karo reikalingoms;
7. Siaurės Europoje ir Balkanuose turėtų būti sudarytos laisvos nuo atominės grėsmės zonos;
8. NATO ir Varšuvos pakto valstybės turėtų atsisakyti panaudoti jėgą vienos prieš kitas, prie ko vėliau galėtų prisidėti ir kitos valstybės;
9. Susitarimai dėl ginklų kontrolės turėtų būti tikrinami, kur reikia 'tarptautinių procedūrų' būdu.

Ką tik gimusiems tokie pasiūlymai gali pasirodyti rimti. Iš tikro -- šiame pasiūlyme nėra nieko naujo, išskyrus gal užuominą apie susitarimų nuostatų laikymosi patikrinimą 'tarptautinės procedūros' būdu. Iki šiol Kremlis apie inspekciją vietoje visai nenorėjo kalbėti. Visi pasiūlymai jau seniau yra popieriuje įgyvendinti. NATO ir Varšuvos pakto kraštai neturėtų kariauti pagal JT chartą ir Helsinkio sutartį. Kremliaus pagrindinis tikslas naujais susitarimais, kurie, kaip praktika rodo, visai nesuriša jo rankų, yra neprileisti prie V. Europos, ir ypač JAV, atsiginavimui.

Šiuo metu, grynai kariniai žiūrint, Kremlis gali nebijoti karinės intervencijos į savo teritoriją. Bet jo arsenalas, kuris jam dabar duoda karinį pranašumą, greitai sensta ir reikalaus naujų gyventojų aukų jo patobulinimui. Kremlis, kaip nurodė CIA studija, galėtų dar daugiau padidinti išlaidas kariniams reikalingoms, tačiau tik savo piliečių pragyvenimo lygio sąskaiton, kas

negali padidinti valdovų populiarumo. Už tat jam būtų geriau kaip nors susitarimais - kurių jis nesilaikys, jei jam jie nebus naudingi - užfiksuoti ilgiam laikui dabartinį stovį.

The Economist savo pereinamos savaitės Nr. viršelyje turi atvaizdą Andropovo galvą ant balandžio kūno. Burnoje jis laiko alyvos šaką, kuri turi ne tik lapus, bet ir gerokus spyglius. Į tą taikos balandį, kuri Economist praminė 'Mr. Androdove', su susirūpinimu žiūri mažesnis JAV erelis su Reagano galva, šalia kurio stovi dar mažesnis juodas vokiečių aras ir Prancūzijos gaidys, o toliau guli jau kojas iškeles baltas lenkų erelis.

Pagal to savaitraščio vedamojo tekstą, Andropovas gali turėti vilties. Tiesa, Raeganas dar yra sakalas, tačiau jo plunksnos yra apipėsotos ekonominės audros, ir jis gali skubiai norėti be kokio - tikro ar tariamo - pasisiekimo užsienio politikos laukuose. D. Britanijoje artinasi rinkimai ir juos gali laimėti neutralistai-darbiečiai. Kovo 6 d. naujai sudaryta, į dešinę linkus V. Vokietijos vyriausybė laukia rinkimų, kuriuos gali laimėti ir kairę pasistūmę socialdemokratai. Visuose kraštuose galva kelia visokie 'Zalieji' ir raus vieji taikos apaštalai, kurie negali suprasti, kad vienašališkas atominis nusiginklavimas veda tik į atominę katastrofą.

Prie jų gali prisidėti ir JAV katalikų vyskupas su savo ganytojišku laišku. Už tat sausio 18 d. Vatikanas tuo reikalu sušaukė Amerikos ir Europos vyskupų atstovų pasitarimą. Atrodo, kad tokio spaudimo dėka Amerikos vyskupas -- nors pasmerks atominis ginklus kaip tokius -- susilaikys nuo tiesiogės ar netiesiogės kritikos administracijai, dėl nepriėmimo sovietų pasiūlymo užšaldyti visus tokius ginklus dabartiniame stovyje.

Kaip žinia, visų kraštų 'taikos sąjūdžiuose' jau nuo seno dalyvauja komunistai, kurie tuo būdu siekia pasitarnauti Maskvai ir yra tam jos skatinami. Jie gali prarasti savo organizacinį patyrimą, kadrais ir pinigais. Žinia, ne visi tie sąjūdžiai yra komunistų suorganizuoti. Galima suprasti, kad daug kam atominis karas

Iš kitos pusės

Žurnalistams dažnai niežti nagai užbėgti įvykiams už akių. Pirmųjų transatlantinių skridimų gdynėje vienas Paryžiaus dienraštis paskubėjo paskelbti, kad du prancūzų lakūnai perskrido Atlantą iš Rytų į Vakarus ir kitą dieną... užsidarė, nes iš tikro lakūnai dingę be žinios. Daugiau žinomas yra Chicago Tribune paskelbimas, kad Dewey nugalėjo Trumaną prezidentiniuose rinkimuose. Prez. Trumanas nusifotografavo su ta antrašte ir tas numeris tebėra kolektorių brangenybė. Pas mus panašiai atsitiko, tik be tokių pasėkų.

Sausio 6 d. NAUJIENOS pirmam puslapyje paskelbė:

"— Vakar pirmą dieną pakeltas į kardinolus arkivyskupas Povilas Marcinkus, cicerietis, dabartiniu metu administruojas Vatikaną... Arkivyskupą Marcinkų italai keliais atvejais skundė. Prie jo kabinėjosi be jokio reikalo. Jie žinojo, kad jis glaudžiai dirbo su kitais popiežiais, buvo nuoširdus bendradarbis ir šio popiežiaus."

Veltui jieškojau kitos dienos numeryje tos žinios atšaukimo. Tik paskutiniame puslapyje buvo paskelbta: KARDINOLAIS TAPO ŠIE DVASISKIAI. Toliau sekė tik 17 (turėtų būti 18) pavardžių su einamomis pareigomis ir amžium. Žinoma be Marcinkaus...

DRAUGAS sausio 8 d. savo "Spygliuose ir Dygliuose" taip reagavo:

"Viso pasaulio spauda paskelbė apie 18 naujų kardinolų paskyrimą... Viskas kaip reikiant. Bet kaip ten buvo, kad popiežius pamiršo vieną vardą. Tą klaidą skubiai atitaisė 'visų lietuvių laikraštis'... Kaip gaila ir nuostolinga, kokia gėda viso pasaulio spaudai, net pačiam popiežiui, kad jis to nepadarė. P. Marcinkų į kardinolus pakėlė... 'geriausiai informuotas laikraštis'. Dabar jo redaktorių būtinai keltinas iš pulkininko į maršalo laipsnį."

Negirdėjau Gudelių vadinant pulkininku. Gal tai atskėrinimas už Marcinkaus pakėlimą į kardinolus...

(vm)

atrodo baisesnis už komunistinį režimą. Dabar pradėdama apsižiūrėti, kad komunistų talka gali būti ne tik nenaudinga bet ir žalinga siekiamam tikslui. Kairioji The New Republic sausio 31 d. laidoje tai temai skiria ilgą straipsnį. Jau per 1924 m. rinkimus komunistai talkininkavo trečios partijos kandidatui senatoriui LaFollete, tačiau netrukus gavo naują įsakymą iš Maskvos jį pavadinti fašistu. Po to LaFollete paskelbė viešą laišką, kuriame teigė, kad 'prileisti, jog pažangieji gali dirbti su komunitais -- yra sąmoningas visuomenės klaidinimas'.

Nepaisant to, per 1948 m. rinkimus Henry A. Wallace kandidatavo tikėdamas, kad 'iš kairės neturi priešų'.

Panašiai yra ir šiandien,

kada protestuojama prieš NATO apsiginklavimą, bet tyliai apeinamas sovietų. Komunistų talka tikriems taikos sąjūdžiams iš tikro patarnauja ne jiems, bet Reagano administracijai, kuri turi progos juos pavadinti 'komunistais ir, žinoma, tikriems komunistams bei prie jų prisiplakusiems.

OPPORTUNITY FOR REGISTERED MEDICAL LABORATORY TECHNOLOGIST Andrew Kaul Memorial Hospital, a 240 bed acute and skilled nursing facility located in northwestern Pennsylvania, is accepting applications for full-time Registered Medical Laboratory Technologists. Must be licensed or eligible for licensure in Pennsylvania. Excellent salary and fringe benefit program. Qualified candidates should submit their resume to or call the personnel director, Andrew Kaul Memorial Hospital, St. Marys, Pa. 15857. (814) 781-7500 Ext. 387. An Equal Opportunity Employer, M/F (46-5)

TAUPYKITE DABAR

Pas mus. Ne visi tarnautojai yra lietuviai, bet kiekvienam skyriuje galima susikalbėti lietuviškai.

St. Anthony
Savings & Loan Association

1447 South 49th Court • Cicero Illinois 60650

10 South 660 Route 83 (At 92nd St.).

Willowbrook, Ill. 60521

Phones: Chicago: (312) 242-4395

Cicero: (312) 656-6330

Willowbrook: (312) 789-0777

FSLIC

Joseph F. Gribauskas
Executive-Secretary

Dennis N. Gribauskas
Senior Vice-President/
Willowbrook Manager

Open Mon., 9-8; Tues., Thurs., Fri. 9-5; Sat., 9-1; Closed Wed.

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVAP. O. BOX 03206
CLEVELAND, OHIO 44103
TEL. (216) 431-6344

6116 ST. CLAIR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

EDITOR: VYTAUTAS GEDGAUDAS
DIRVA (USPS 157580)POSTMASTER: Send address changes to DIRVA,
6116 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio 44103.Second-class postage paid at Cleveland, Ohio. Published Weekly
by American Lithuanian Press Radio Ass'n. VILTIS Inc. Subscription
per year \$17.00. Single copy 35 cents.Prenumerata metams \$17.00, pusei metų \$9.00 • Atskiro numerio
kaina 35 centai • Straipsniai pasirašyti pavarde, inicialais
ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos nuomone • Nespaus-
dinti straipsniai gražinami tik autoriams prašant • Už skelbimų
turinį ir kalbą redakcija neatsako.**AUKLĖTI LIETUVIO ASMENYBĖ
YRA VISŲ MŪSŲ PAREIGA**

Žmonijos politinis ir kultūrinis gyvenimas yra lyg nuolatinis bangavimas su antplūdžiais ir atoslūgiais. Kaip po nakties išaušta rytas, taip ir tautų gyvenime, po ilgos vergijos ir neviltingos sužibėjimo laisvės. Taigi, per ilgą sklindiną pasiaukojimą, darbą ir ryžtingą kovą, sušvinta gyvenime laisvė ir laimė, kuri sujungia tautoje visas vienijančias idėjas.

Romėnai sakydavo, kad istorija esanti gyvenimo mokykla. O mūsų tautos atgimimo pranašas dr. Vincas Kudirka sako: "Iš praeities tavo sūnūs te stiprybę semia". Mūsų tautos praeitis byloja, kad senosios Lietuvos didžiausia dorybė buvo susiklausymas ir veningumas.

Anais laikais daug kam atrodė kad tauta, netekusi tautinės samonės ir laisvės, bimirštanti. Tačiau Apvaizda atsiuntė mūsų tautai atgimimo pranašų, kurie išugdė didelių asmenybių ryžtingai siekusių savo užbrėžto tikslo. Jie buvo entuziastai ligi pat paskutinės akimirkos. Jie švies kartų kartoms geru pavyzdžiu, kaip reikia Lietuvai dirbti, ją mylėti ir kovoti dėl jos laisvės.

Gilus tikėjimas savo tautos ateitimi yra vienas iš stipriausių tautos išlikimo ramsčių. Kas praranda tikėjimą savo tautos ateitimi, tas jau atsisirboja nuo jos. Kad svetimoje padangėje neuždustum, kiekvieno lietuvių širdyje turi būti neišdildoma viltis ir tikėjimas Lietuvos prisikėlimu. Lietuviškos sielos išsaugojimas svetimuose kraštuose kartu yra ir mūsų tautos išlikimo klausimas.

Energija, pasitikėjimas savimi ir savo tauta, drauge glaudžiausi susitarimai susieti užsimojimais, yra tikri mūsų praeities ir dabarties pažymiai. Tik patriotas, šviesus valingas, ryžtingas ir tolregis lietuvis, eidamas iš vien su savo tautiečiais, sugebės iškovo-

ti savo tautai laisvę. Tačiau juo mažesnė tauta, tuo daugiau savarankiškesnių, veiklesnių ir tvirtesnių asmenybių privalo turėti.

Kas galėjo lietuvių dvasios gajumą ir veržlumą užgniaužti Rusijos carų vergijos laikais? Niekas! Lietuvis kovojo, veržėsi į šviesesnius rytojus. Vergiško tyrlėjimo, vergiškos kančios, bevalio pasidavimo jis niekad nežinojo. Jo dvasia, anot Vaižganto, niekad nepripažino nenugalimų kliūčių, nes jame visada pasiskirtį bylojanti dvasia...

Sunkus spausdinto lietuviško žodžio kelias, ir, pagaliau, nepriklausomybės kovos davė mūsų tautai visą eilę taurios dvasios didvyrių, kurie iškovojo teisių nepriklausomai gyventi.

Kilniadvasių didvyrių ir pasiryžusių lietuvių tautai niekad negali pristigti. Istorija byloja mums, kad tam tikrais laikotarpiais jie ateina sustiprinti mūsų tautos žygių dėl geresnės ateities; ateina sustiprinti ir įdiegti savo tautiečių širdyse nepalaužiamą troškimą ir vilties dėl skaidresnės tautos ateities.

Kovoj dėl laisvės ir nepriklausomybės lietuvių tauta parodė be srovių ir pažiūrų skirtumo, didelę dvasios vienybę ir ją parėmė ne tik žodžiais, bet ir ryžtingu darbu, krauju ir pasiaukojimu.

Antrojo pasaulinio karo politiniai sukuriai vėl atnešė lietuvių tautai sunkias ir skaudžias gyvenimo valandas. Jau virš 40 metų kai Lietuva okupuota, tačiau lietuvių tautos dėl kurių daug kraujo išlieta, dėl laisvės šimtai tūkstančių naujų kapų supilta — yra ir bus gyvos. Lietuvių tauta nenori vergauti — ji nori toliau augti, veikliai ir sąmoningai dalyvauti laisvojo pasaulio bendrame sukuryje.

Stipri lietuvių asmenybė daro lietuvių tautą atsparią

Artėja Pasaulio Lietuvių Dienos...

(Atkelta iš 1 psl.)

Seimo posėdžiai vyks 1983 m. birželio 27-30 d. d. Jaunimo Centre, Chicagoje. Seime dalyvauti užsiregistravo LB 17-kos kraštų 140 atstovų. Seimui rengti komitetas lėšų nepramato, o išlaidų susidarys nemaža suma, nes kai kuriems atstovams teks padengti bent dalį kelionės išlaidų, ypač Pietų Amerikos delegatams. Sudarytoji sąmata pramato 20-25000 dol. išlaidų, kurias turės dengti II PLD vyr. komitetas.

Seimui rengti komitetas sudarė 5 darbo komisijas, kurioms vadovaus šie asmenys: švietimo — Mykolas Drunga, kultūros — dr. Kęstutis Keblys, politinės — Algimantas Gureckas, jaunimo — Kęstutis Sušinskas ir organizacinės-lėšų — Juozas Gaila.

Paruoštos ir išsiuntinės darbo gairės ir paprašyta sudaryti platesnės apimties komisijas. Šiuo metu sudaroma seimo darbotvarkė. Visų kraštų LB valdybos domisi PL Dienomis ir įvykstančiu seimu. Jei ekonominiai sunkumai nesutrukdyt, laukiama atvykstant rekordinio skaičiaus seimo narių ir svečių.

V PL Jaunimo kongresas

Pranešimą padarė Ramutė Kemežaitė, kongreso atidarymo komisijos vicepirmininkė - koordinatore. Penktasis Pasaulio Lietuvių Jaunimo kongresas vyks šiais metais liepos mėn. 1-24 d. d. ir susidės iš šių dalių: atidarymo, stovyklos, studijų dienų ir uždarymo. Kongreso atidarymas bus liepos 1 d. Chicagoje, stovykla vyks liepos 4-10 dienomis Oberlin kolegijoje, netoli Clevelando. Akademinių programų rengimo komisiją sudaro: pirm. Birutė Baltrušaitytė-Bublienė iš Detroito, kun. Antanas Saulaitis iš Chicago, seselė Ignė Marijošiūtė

ir ryžtingą. Todėl auklėti lietuvių asmenybę yra ne tik mūsų rūpestis, bet ir pareiga. Visuomeninė veikla ugdo lietuvių asmenybę, stiprina jo visuomeniškumą. Pareikšdama gyva ir sveika lietuvių viešoji nuomonė yra sėkminga veiklos talkininkė.

Pasaulį stebinti ir pagarbą sau nusipelninti galima tik didele tėvynės meile, tautiniu susipratimu, nenuilstamu darbu ir pasiaukojimu daviai dėl laisvės. Tai yra dorybės, kurios, sujungtos su mūsų medžiaginiu, moraliniu pasiruošimu ir, žinoma, pajėgumu, leis mums Aukščiausią tikslą pasiekti — okupuotą Lietuvą išlaisvinti.

iš Putnamo ir Viktorija Lenkauskaitė iš Clevelando. Techninės ruošos komisijos pirm. yra Rusnė Baltrušaitytė-Kasputienė. Kongresinėje stovykloje dalyvaus 600-800 jaunuolių. Kiekviena stovyklos diena skirta kuriam nors lietuviškam tikslui pagrindinai išnagrinėti. Pavyzdžiui pirmoji diena — Lietuvių kilmės diena, antroji — tautinio atgimimo diena, trečioji — Laisvosios Lietuvos diena, ketvirtoji — žmogaus teisių diena, penktoji — Tautinių ryšių diena.

Stovyklos metu veiks užsiėmimų būreliai: choras, orkestras, tautiniai šokiai, drama, radijas, laikraštėlis, virimas, audimas, lietuvių kalba (mokantiems ir nemokantiems), pogrindžio ir laisvoji spauda, politika, religija, liet. muzikiniai instrumentai (skudučiai, birbynės, kanklės), liet. tradicijos papročiai, liaudies menas ir t.t. ir t.t.

Studijų dienos vyks liepos 11-20 d. Trent universitete, Petersborough, prie Toronto, Kanadoje. Dalyvauja kraštų jaunimo sąjungos atstovai bei vadovai ir 30 stebėtojų, iš viso yra 200 vietų. Studijų dienose bus ieškoma atsakymų į klausimus: kodėl veikti, ką veikti ir kaip veikti. Kiekvienam klausimui nagrinėti skiriamas po dvi dienas. Šių klausimų nagrinėjimo tikslas yra sustiprinti ir įprasminti jaunimo veiklą lietuvių tarpe.

Po studijų dienų bus keliaujama į Montrealį, sustojus Otavoje aplankyti savų kraštų ambasadorius. Uždarymas numatytas liepos 22-24 d. d. Montrealyje. Stovyklos dalyviai, nepatekę į studijų dienas, ekskursuoja po rytinį JAV ir Kanados pakraštį, aplanko Washingtoną ir susitinka Montrealyje kongreso uždaryme.

Jaunimo kongresas truks ištisas tris savaites ir bus išlaidingas. Visi jaunimo kongreso dalyviai užsimoka patys kelionių ir pragyvenimo išlaidas. Išimtis bus daromos tik Pietų Amerikos kraštų delegatams. Sąmatoje numatytas nedidelis 25,000 dol., tenka kongreso paruošiamiesiems darbams, prieškongresiniams lankymams, paskaitininkų kelionėms ir administracinėms išlaidoms. Kartu, visi jaunuoliai, dalyvaujantys stovykloje, ekskursijose ir visuose PL Dienų renginiuose kelionių, pragyvenimo, įėjimo ir kitas išlaidas dengia patys.

V PLJ kongresui ruošti komitetą sudarė pirm. Violeta Abariūtė, pirm. pavad. Aldona Petrauskaitė, išdinininkas Arvydas Šepetys, sekretorės — Kristina Velskaitė ir Rita Neverauskaitė, studijų dienų progr.

k-jos pirm. Birutė Bublienė, techn. ruošos k-jos pirm. Rusnė Kasputienė, uždarymo k-jos pirm. Rasa Lukoševičiūtė, PLJ S-gos valdybos atstovas Saulius Čyvas, PLB valdybos atstovas kun. Antanas Saulaitis, SJ, informacijos pakomisės pirm. Zita Kripavičiūtė ir atidarymo komisijos vicepirm. koordinatore Ramutė Kemežaitė.

I V PLJ kongreso ruošą yra įtraukta daug jaunimo ne tik šiaurės Amerikoje, bet ir visuose kituose kraštuose. Kongresas nėra tik trijų savaičių pasirodymas, bet poros metų intensyvaus darbo vaisius. Kadangi kongresai paprastai ruošiami kas treji metai, tai galima tvirtinti, kad dar neišblėsus kongresiniams išpučiams, pradedama galvoti apie kito ruošą ir darbą.

Jaunimo kongresai yra naudingi ir remtini. Lietuviškoji visuomenė prašoma būti dosnia ir paremti PL Dienų komiteto pastangas, o tuo pačiu ir jaunimo veiklą.

(Bus daugiau)

Aukos Dirvai

Atnaujindami prenumeratą ir kitomis progomis Dirvai paremti aukojo:

K. Vaičiūnas,	
Warrensville	8.00
A. Tomkus, Meriden	5.00
M. Kizis, Tecumseh	3.00
F. Andriūnas, Wyncote ..	8.00
J. Yurkus, Toronto	8.00
V. Abraitis, Euclid	8.00
Ed Balceris,	
Santa Monica	20.00
Z. Obelenis, Cleveland ..	8.00
O. Daškevičienė, Chicago	10.00
X. Y., Rockford	5.00
N. Matijošaitis,	
Los Angeles	25.00
K. Rimas, Chicago	8.00
K. Grinkas, Los Angeles	10.00
J. Grigaitis, Chicago	13.00
V. Kazemekaitis, Racine	6.00
K. Šeputa, Surfside	13.00
A. Šilėnas, Poughkeepsie	3.00
J. Nakutavičius,	
Massapequa	8.00
V. Senuta, Brockton	3.00
S. Račinskienė, Cleveland	8.00
J. Malskis, Cleveland	5.00
V. Viliūnas, Mays Landing	3.00
W. Diehl, Wickliffe	3.00
Dr. E. Juodėnas,	
Cleveland	10.00
J. Vedegys, Chicago	8.00
Br. Mašaitienė, Wayne	6.00
A. Konce, Woodhaven ..	3.00
R. Kubiliūnaitė,	
Willoughby Hills	10.00
S. Rydelis, Cleveland	13.00
J. Sonda, Dorchester	3.00
O. Žukienė, Glendale	13.00
O. Daneris, Boston	10.00
V. Sirutis, Los Angeles ..	8.00
Lietuvių Moterų Federacijos	
Waterburio klubas	25.00
B. Raugas, Delran	2.00
V. Labanauskas, Twisp ..	10.00

Visiems aukotojams nuoširdžiai dėkojame.

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

Šiapus ir anapus

Pirenėjų *Henrikas Stasas* (12)

Programa prasidėjo triukšmingais būgnų, gitarų ir liaudies pučiamųjų instrumentų garsais. Tuoju grakščios vidutinio ūgio mergaitės išbėgo į sceną ir kaip įelektrintos virpino pilvo raumenis, atlikdamos ritmingus judesius muzikos taktu. Grupinius šokius pakeitė solo pasirodymai. Būgnams ir gitaroms apsimus, pasigirdo švelnūs fleitos garsai, pagal kuriuos solistės kūnas bangavo, kaip švelniame vėjyje banguojanti jūra. Kartais šokėjos galva ir liemuo visiškai nejudėjo, o tik krūtinė ir pečiai virpėjo, kaip epušės lapas, ir atvirkščiai - kojos ir krūtinė atrodė lyg iš kieto marmuro iškaltos, o tik liemuo ir pilvo raumenys ritmingai bangavo. Nors tokie išraiškos šokiai ir skaitomi erotiniais, tačiau be vulgarumo jie buvo neabejotinai meniškai ir estetiški. Išraiškos šokius (belly dance) geriausiai pasaulyje, sakoma, atlieka marokietės. Mat, marokietės mergaitės yra paveldėjusios šią tradiciją iš tų laikų, kad Caidai (valdžios atstovai) savo dvaruose laikydavo talentingas šokėjas ir gabiausias iš jų dažnai dovanodavo pačiam sultonui. Šios dvarų šokėjos tada laikė save ypatinga Vestalių kasta. Todėl ir šiandien originalų ir autentišką išraiškos šokį galima matyti tik Maroke.

Apie vidurnaktį pasibaigė ši tikrai įdomi ir originali programa. Pėsti grįžome į viešbutį, gėrėdamiesi šilta Afrikos naktim ir gaivinančiu Atlanto vėjeliu, kuris Tanžero gatvėmis nešė saldų oleandų kvapą. Sekančią dieną dalis mūsų grupės vyko į Ispanijos

Maroką, kur viename mieste lyje vadovas mus supažindino su ten vykstančiu rytietiškų turgum, bazaru ir Hasan mečete.

Per nurudavusias aukštumas ir vargingus marokiečių kaimus, kelias vedė į El Kdim. Zemė čia atrodė esant labai nederlinga, uolėta, tad ir ūkiai čia buvo gana skurdūs. Iš molio drėbti namai su mažais langais ir šiaudiniais stogais man priminė matytus kaimus Egipte. Prie vargingų lūšnelių kur matėsi stovintis kupranugaris ir aplink besiganančios ožkos. Toks pilkas ir monotoniškas vaizdas lydėjo mus iki miestelio. Tik įvažiavus į miestelio centrą pajutau privažiavęs oazę, kur augo lieknos palmės ir žydėjo jakarandų medžiai. Netoli šio centro buvo ir Medina su ištisu gatvelių raizginių, kur vyko savaitinis turgus. Į šią nepaprastą aplinką patėkom pro siaurą tunelio formos įėjimą, už kurio vyko tikras rytietiškų turgaus spektaklis. Čia nelyginant skruzdėlynas knibždėjo saulės atokaitoje. Daugumas prekių išdėliotos tiesiog ant žemės, kitos ant paaukštintimų ar stalų. Kai kurie stalai buvo apkrauti savotiškais medum gamintais kepiniais, ant kurių spiečiai mūsų ir aplinkui skraidė daugybė bičių. Einant toliau, nosi kuteno įvairūs kvapai, kurie sklido nuo čia išdėliotų prieskonių ir vaisių. Čia buvo džiovintų ir žalių mėtų, įvairios džiovintos šaknys, sėklos, šalavijos, koriandrai, šafranai ir t.t. Aišku, ne visi šie prieskoniai naudojami eilinio marokiečio virtuvėje. Dalis čia jų naudoja-

ma vaistams ir juodajai magikai. Kaimo gydytojas čia pat nustato ligonio diagnozę ir sumaišo reikalingas vaistams žoleles.

Gatvelių šonuose ne namai, o tik lūšnelės, kuriose ant žemės susėdę amatininkai (dažniausia tėvas su vaikais) primityviais įrankiais gamina įvairius namų apyvokos daiktus. Čia siuvėjai, odininkai, skardininkai, žalvario meistrai ir kt. Taip, turgaus lankytojams matant, jie čia gamina įvairius daiktus ir kūjo dūžiais kviečia praėjusius pirkti jų gaminius. Tarp kitų gaminių - didelis pasirinkimas žalvarinių arbatos virdulių (samovarų), padėklų, lempų, katilų ir t.t.

Nuošalesnėj vietoj pastebėjau keistą, žaliai-raudoną dažytą dėžę su durelėmis ir bokštelio. Pagalvojau, kad tai rūbams kabinti spinta. Tačiau, pasiteiravęs pas vadovą sužinojau, jog šioje spintoje prieš vestuves laikoma jaunoji. Reiškia, jaunas negali savo būsimos žmonos prieš vestuves matyti. Tik vestuvių dieną ji su šia spinta atnešama ir perduodama vyrui. Tačiau turtingos šeimos tokiom dėžėm nesinaudoja ir vestuvines apeigas atlieka daug iškilingiau. Pasiturinčioj šeimoj nuotaką prieš vestuves aprengiama labai puošniu žalios ar mėlynos spalvos kaftanu, kuris paprastai iš siuvinėtas auksiniais siūlais ir pasodinama į minkštasuolį. Siena, prie kurios stovi minkštasuolis, padengiama kilimu, iš visų pusių jaunoji apdedama pagalvėlėmis ir priekyje užtraukiama taip pat brangios medžiagos uždanga. Tai ji čia kaip lėlė sėdi visą savaitę. Tuo tarpu tėvų namuose kas vakarą renkasi svečiai, kurie čia vaišinami ir linksmunami. Vestuvių dieną, atvykus jaunajam, šeši vyrai nuotaką su visu sostu atneša ir perduoda jos būsimam vyrui. Šiuo momentu jai be abejo tenka išgyventi patį skaudžiausią gyvenimo momentą, nes iki šiol niekada nebuvo mačiusi vyro, su kuriuo turės gyventi. Tad tokia jaunų marokiečių dalis.

Dar gana ilgai vaikščiojom po šį nesibaigiantį labirintą, kur tūkstančiai suaugusių ir vaikų stumdėsi ir grūdosi ieškodami čia tarp skurdžių prekių maisto ar reikiamo daikto.

Arabų kavinėje stebint "Pilvo" šokį...

Gatvės vietomis nuo karštų saulės spindulių buvo pridengtos brezentu, kitur net mūru, ir atrodė lyg tuneliai. Sonuose šakojosi kitos tokios pat gatvės, kuriose tarp žemų mūro sienų žaidė apdriškę vaikai, o per atviras įėjimo angas buvo galima matyti ir mažus jukambarėlius.

Sioj žmonių jūroj mus lydėjo bent penketas 10-12 metų vaikų, kuriuos vadovas buvo paskyręs mus saugoti, kad kas nors nesikėsintų į mūsų kišenes ar ponių rankinukus. Tačiau tokio pavojaus čia iš viso nebuvo, arabų kraštuose vagysčių mažiausiai pasitaiko. Tai buvo tik mūsų vadovo sugalvotas būdas leisti šiems vargšams vaikams legaliai užsidirbti, nes baigus turgaus turą ir atsisveikinant jie labai

gražiai ištiesė savo rankutes, prašydami atlyginimo už 'apsaugą'.

Vakarui artėjant, vyko atgal į Tanžerą. Miestą jau pradėjo supėti vakaro prieblanda, ore sklido oleandų ir mirčių žiedų kvapas, o jūroj supamos jachtų baltos burės žėravo kaip varis skęstančios saulės spinduliuose. Virš miesto pastatų šaudė juodos kregždės pradėdamos savo įprastą vakarinį skraidymą... Tanžeras atbudo vakariniam gyvenimui: bulvarai prisipildė spalvinga žmonių mase, gatvėse prie staliukų vieni gurkšnojo kavą ir mėtų arbatą, kiti stebėjo praėjusius prie stiklo marokietiško vyno.

Grįžome į viešbutį su mintim, kad tai paskutinis vakaras šiame egzotiniame Siaurės Afrikos mieste.

Išaušo sekmadienis ir per baltas mūsų kambario langų užuolaidas veržėsi skaidrus, saulėtas rytas. Tad pakilome anksti ir su žmona išėjome į gatvę pavaikščioti ir paskutinį kartą pakvėpuoti lengvu Afrikos žemyno ir jūros oru. Gatvės šį rytą buvo tuščios, išskyrus keletą marokiečių moterų, kurios - pridengtais veidais ir vilkėdamos ilgą, pilką djulabas - kaip šešėliai slinko šaligatviu. Nemačiau niekad ir tiek kregždžių, kaip šį rytą, kurios čia kaip bitės šaudė virš tuščių gatvių ir tarp baltų namų. Pagalvojau - kaip gaila palikti šį egzotinį kraštą, čia tai trumpai viešėjus, o jis toks įdomus ir žavintis, kaip tie sultono rūmai, išmarginti pasakiška arabų ornamentika.

Tačiau kiekviena kelionė turi ne tik pradžią, bet ir galą. Tad ir su Maroku atėjo laikas atsisveikinti. Apie 10 val. ryto sėdome vėl į laivą ir greitais šuoliais artėjome į krantą, kur - lyg iš vandens iškilusi - švietė gražioji Miss Europa.

PUIKIAUSIUS KAILIUS RASITE

Chicagoje pas vienintelį lietuvių kailininką

NORMANĄ BURŠTEINĄ

185 N. WABASH AVE. CHICAGO, ILL. 60601

Tel. krautuvės (312) 263-5826; namų (312) 677-8489.

"Amber Holidays"

1983 M. EKSKURSIJOS Į LIETUVĄ

iš BOSTONO ir NEW YORKO

Balandžio 20	\$1075.00	Liepos 20	– \$1338.00
Gegužės 4	– \$1075.00	Rugpiūčio 3	– \$1338.00
Gegužės 11	– \$1229.00	Rugpiūčio 17	– \$1528.00
	(su Ryga)		(su Ryga)
Gegužės 25	– \$1285.00	Rugsėjo 7	– \$1338.00
Birželio 15	– \$1528.00	Rugsėjo 19	– \$1143.00
	(su Ryga)	Rugsėjo 26	– \$1110.00
Birželio 22	– \$1338.00	Spalio 5	– \$1229.00
Liepos 13	– \$1528.00		(su Ryga)
	(su Ryga)		

Prie šių grupių galima jungtis iš VISŲ AMERIKOS IR KANADOS MIESTŲ, su papildomu mokesčiu. Grupės lydės vadovai.

Registracijos ir informacijos reikalu kreipkitės į:

TRANS-ATLANTIC TRAVEL SERVICE

393 West Broadway

P. O. Box 116,

South Boston, Mass. 02127

Telefonas: (617) 268-8764

Norintiems atsikviesti gimines atostogoms — sutvarkome dokumentus.

Istaigai vadovauja:

ALDONA ADOMONIS ir ALBINA RUDZIŪNAS.

PRICES ARE BASED ON DOUBLE OCCUPANCY AND ARE SUBJECT TO CHANGES.

KŪRYBA IR MOKSLAS

Maironis šiandieną (8)

Svetimybės ir mes

Jūratė Statkutė de Rosales

Rytų Europos folkloro nagrinėjimas privedė kalbininką Jakobsoną prie šiandieną labai svarbaus kalbotyrai "binariškumo" principo.

Kalbos vargai

T. Klyga

Savos kalbos jausmo stoka, neatidumas, gal ir įpras-tas tingumas galvoti — veda mus į grubias klaidas, kenksmingas visai tautai. Kartais lyg stengdamies pasitarnauti tautai — pasielgiam priešingai, net su tiesa apsilenkdami. Kaip tas lokys, baidęs uodą žmogui nuo kaktos, savo "bičiuliškumui" ir žmogų nudobė...

Švęsdami Klaipėdos krašto sukilimo 60 m. sukaktį, nemaža kalbėjom ir rašėm, deja, dažnai klaidingu žodžiu. Regis, ne sąmoningai tiesą iškreipdami, tik dėl kalbinės nenuovokos. Ir tai darė draugijų ar komitetų vadovai bei spaudos žmonės, iš kurių lauktina grynėsno išmanymo. Vis skelbta, jog minime Klaipėdos krašto prie D. Lietuvos prijungimo sukaktį. Lyg tik Didžioji Lietuva čia veikė ir iš svetimųjų atėmusi prie savęs prijungė tą kraštą? Taip paneigiamas Maž. Lietuvos ilgametis tautinis susipratimas ir jų veikėjų konkretūs žygiai.

Jau I Pas. karui baigiantis, juk jie tuoj sukūrė savo Tarybą, paskelbė Tilžės deklaraciją. Vėliau šilutėj sudarė M. L. vyr. Gelbėjimo komitetą ir daug svarbių darbų atliko ruošiant sukilimą (jie siekė visą M. Lietuvą atlaimėti!).

Tad nepadoru skelbti versiją, lyg mažlietuviai buvo pasyvūs, lyg tik geografinis plotas, kurį be pačių gyventojų noro ar veiksmų Didž. Lietuva prijungė prie savo respublikos. Juk taip Pilsudskis Vilnių prijungė prie Lenkijos, o Hitleris 1939 m. jėga ir grėsme vėl atplėšė Klaipėdos kraštą... Bet Klaipėdos kraštas 1923 m. ne išorinių jėgų kur nors prijungtas, o patys vietiniai organizavosi ir ieškojo paramos, taip pasiekė tikslą — prisijungė prie visos Lietuvos. Politikoj svarbu terminų tikslumas. Ir jei ten nebūtų buvę M. Jankaus, E. Simonaičio, J. Vagnaičio, Zaunių, Jagomas-tų ir daugelio kitų — vargu ar tas sukilimas iš viso būtų įvykęs.

po nustatymo. Liaudies dainų eiliavime Jakobsonas pastebėjo temos dvinariškumą: dvi eilutes, du posmai ar du žodžiai vis eina poromis tai vienas kitą atkartodami, tai išvystydami kontrastą. Vėliau ši taisyklė buvo pastebėta garsų vartojime. Jakobsonas nustatė, kad žodyje tariami garsai fonologiškai ir tonalumo atžvilgiu išsidėsto pagal tą pačią dvinariškos opozicijos tvarką. Iš to kilo modernioje kalbotyroje dabar jau neišvengiama "distinctive features" teorija, be kurios dabartinė kalbotyra būtų neįsivaizduojama.

Dvinariškos opozicijos taisyklė netrukus pasirodė galiojanti beveik visuose asmens kalbos, galvosenos, psichologijos pasireiškimuose. Jakobsono studijos nurodančios dvinariškumą garsų vartojime, gramatikos taisyklėse ir pan., vėliau buvo praplėstos Bloomfieldo, kuris pastebėjo tą patį binariškos opozicijos reiškinį psichologinėje/kalbinėje plotmėje. Bloomfieldo teorijoje teigiama, kad asmens kalba vystosi reaguodama į asmens aplinkos istorinį socialinį bei kitą sąlygojimą, kurio pasekoje išsivysto specifiniai kalbos kitimai.

JAV-ėse daryti gausūs psichologiniai ir garsiniai bandymai šiandieną jau yra įrodę, kad Jakobsono pastabos buvusios stebėtinai teisingos. Jos dabar yra plačiai pritaikomos nurodant kalboje vykstančius kitimus, kaip pvz. atsiran-dančius skirtumus tarp vyresnės ir jaunesnės kartos kalbinių bruožų, laisvų individualių variantų išgalėjimą bendrinėje kalboje ir pan.

Maironio laikais, lietuvių bendrinės kalbos formacijos metu, opozicija buvo reikalinga istorijoje užtinkamo pobūdžio: kalba formavosi ne vien opozicijoje su ankstyvesne tos pačios kalbos forma, bet labiausiai ir visų pirma opozicijoje su kita kalba — pirmoje vietoje lenkų, antroje rusų.

Jablonskis, Būga, tas pats Maironis negalėjo nežinoti, kad Lenkijos žemės seniau buvo prūsiskos, o Rusija — rytinių baltų teritorija. Būgos baltiškių upėvardžių žemėlapis buvo nuostabiai tikslus — šiandieninė archeologija netiktai jį patvirtina, bet vietomis net praplečia. Iš to yra aišku, kad Būga gerai žinojo mil-

žinišką baltų tautų išsiplėtimą senovėje. Būdamas kalbininkas, jis negalėjo nežinoti kad lenkų ir rusų kalbų stambus vidinis klotas neišvengiamai turėjo būti baltiškas — abi kalbos tėra palyginti nesenos slaviskos žievės išorė užmauta ant stambaus baltiško substrato.

Praktikoje, Lietuvos atgimimo laikais įvykęs beatodairis "slavizmo" išmetinėjimas iš mūsų kalbos šiandieną mums yra tas pats, kaip Ezavo Jokūbui pardavimas pirmgimio teisių. Su tuo dideliu skirtumu, kad Ezavas pirmgimio teisę pardavė už lėšiuokų lėkštę, o mums reikėjo išgelbėti tautos gyvybę. Žvelgiant į anuometinę nutautinimo padėtį, mūsų atgimimo didžiūnų kova su visu tuo, kas slavus kalboje galėjo priminti, buvo ne kas kita, kaip kova už būvį.

Maironis žinojo apie geografinį Lietuvos išsiplėtimą senovėje, nes jo pirmas vekalas buvo vulgarizacijai paruošta Lietuvos istorija išleista 1891 m. ir užvardinta "Aprašymas apie Lietuvos praeigą".

Nežiūrint to, Maironis vengė kaip ugnies tokių žodžių, kurie pernelyg būtų bendri su slavais. Nebūdamas kalbininkas, jis greičiausiai vadovavosi paprasta rašytojo logika: jei yra du lietuviški terminai, kurių vienas yra toks, kaip pas lenkus ar rusus, o kitas yra visai skirtingas, naudinga kime tą, kuris yra skirtingas ir venkime to, kuris mums išrodo "slavizmas". Tokiu būdu, mes šiandieną "galvojame", ne "mįslijuame", nors mūsų kalboje liko su pilnom piliečio teisėmis iš veiksmazodžio darytas daiktavardis "mįslė". Mūsų vytiš gink Dieve negali vadintis gudišku "pogonios" vardu, nors lietuviškuose žodynuose esąs žodis "gainioti" yra aiškus veiksmazodžio "vyti" sinonimas. Ar Maironis žinojo, kad su ta "svetimybų" neišskirtino vaikymo sistema mes net savo vyties pavadinimą slavams atidavėme? Gal jis ir žinojo, o gal ir ne... Visais atvejais, besiginant nuo lenkų ir rusų įtakos, instinktyvi leksikos "distinctive feature" pritaikymo tendencija tuomet

jam buvo neišvengiama. Žvelgiant iš kalbinės psichologijos taško, toks elgesys negalėjo neįvykti.

Su Maironio pirmomis eilėmis, su Jablonskio naujomis teorijomis, įvyksta tuomet lyg kalbos lūžis: susikuria tuometinei tautai reikalinga ir priimtina bendrinė kalba, kurios vienas ryškiausių formacijos bruožų yra opozicija lenkų ir rusų kalboms.

Šio lūžio įdomų momentą matome tame Aušros laikraščio puslapyje, kuriame pasirodė pirmasis Maironio eilėraštis. Tame pačiame

Aušros puslapyje yra kitas, kito autoriaus eilėraštis, kuriame randu žodžius čestas, ulyčia, bėdnas, bėda, čėsas, — viename trumpame eilėraštyje! Greta, pirmame Maironio eiliuotame darbe tikrai vienas žodis "gadynė" (kurio Maironis niekad neišsižadėjo) gali kelti abejonių. Ar ano autoriaus naudoti žodžiai yra svetimybės ar ne, galėtų mums pasakyti tikrai atskira ilgoka studija. Čia tenka tikrai konstatuoti praktišką kalbos vartojimą ir atpažinti tame pačiame puslapyje (Nukelta į 6 psl.)

Šis bei tas

Skirpstas

Spaudoj vėl dažnėja rūpestis mūsų jaunosios kartos tautiniu ugdymu: kodėl nebeįmoksta lietuviškai skaityti, rašyti? Gretom eina ir mokinių mažėjimas liuanistinėse mokyklose. Juk vadovėlių ir kitų priemonių turime, mokytojai (noliai dirba (kasmet ir kursai!)), Lietuvių Fondas neįkainojamai paremia švietimą. Kodėl ši gyvybinė sritis nerodo pagerėjimo ir jaunimas vis labiau ryškėja lietuviybės analfabetais? O visi žinom: praradus jaunąją kartą, visi kiti išeivijos darbai taps beprasniai. Ir dabar būdinga, kad vis dažniau kalbam apie pensininkus (jų veikla, baliai, įsigijami namai, kėlimasis į šiltus kraštus), o liuanistinio mokyklų rūpesčiai mažiau domina. Tačiau verta bent momentui stabtelėti ir — į klausimą giliau pažvelgti.

• Dievui dėkui, esam nebe skurdžiai, tad lėšos — jau ne kliūtis. Pajėgių ir protingų asmenų irgi dar nestokojame. Reikėtų tik — suprasti reikalą ir rimtai ryžtis veikti, tikrai dar jaunimo netekimą sustabdytume. Jei prieš 100 metų bemokslės valstietės, ūkio darbų prislėgtos, pajėgė vaikus mokyti, tai mes prabangoj ir pusdykiai (Havajus, Las Vegas, Ispaniją, Egiptą lengvai lankom!) — argi negalėtume atsidėti bent kiek ir tautinės gyvybės gelbėjimui, t. y. kad jaunimas netaptų tik trąša svetimiems ir išeivijos kultūrinė veikla neliktų be ateities?

Visų pirma šis grėsmingas skaudulys — nuodugnai aptartinas. Antra, talkon kviestina visa plačioji visuomenė; čia ne vien tėvų ir mokytojų pareiga. Trečia, nesitenkintina vien gražių rezoliucijų formulavimu, kaip įprasta. Ketvirta, pradėtina nuo pačių esminių kliūčių, o ne vien paviršium simptomus uždailinant. Nepabūgti sunkesnių pastangų — rauti pačias nesėkmes šaknis; lengvu mostu nieko nelaimėsi. Taigi, kur priežastys, kad mūsų vaikai taip sunku prie savos kultūros pritapti, sunku sava kalba išmokyti? Kodėl jiems stoka žodžių ir išraiškos bei rašto įgūdžių?

• Dirvos nr. 1 Aurelijos Balašaitienės straipsniu "Realus žvilgsnis..." pateikiama gyvų faktų iš dabartinės liuanistinės mokyklos patyrimo. Koki nemokšiški sakiniai net aukštesniame skyriuje, kokia skurdi kalbinė išraiška! Ar tokia kalba dar mum galima didžiulio? O mokytoja tarp kitko čia nurodo ir netinkamą vadovėlių: "perkrauta barbarizmais, archaizmais ir kitkuo" ir pasigenda ankstesnio vadovėlio (D. Veličkos) su gryniesniu tekstu, iš kurio tryško mūsų liaudies senovinė išmintis ir gyvenimo filosofija be nereikalingo balasto. Tikrai keista, kad sunkiai savą kalbą mokančiam mokiniui vadovėlis dar kiša svetimybės (skarbas, vožyti, subata, tarba, gaspadorius, nedėlia ir k.). Jau ir taip svetur vaiką svetimos kalbos apgožia nuo visapuso, tai bent savo vadovėly jis turi nerasti jokio barbarizmo! Jei tautosaka ar šiaip raštai jau nevengia, tai mokyklai būtina nusijoti, arba parinkti tik švairius tekstus. Pradiniam mokslui juk atsijojam Donelaičio, Daukanto ir kitų barbarizmus bei archaizmus.

• Čia tik viena klausimo detalė. Ir nevieni vadovėliai taip ydingi. Pokario stovyklose tinkamų vadovėlių stokojom, ir caro laikais tik menkom abėcėlėm "daraktoriai" vertės, bet sėkmės nemažos būta.

O straipsnio autorė pateikia ir išvadas pažangai siekti: 1. programas geriau pritaikyti; 2. ypačiai kreipti akį į kalbos mokymą; 3. daugiau tėvų paramos ir supratimo; 4. mokymą glaudžiau rišti su dabarties aplinka ir tikrove. Dar pabrėžiama pabaigoj, jog "niekas kitas, tik liuanistinė mokykla yra mūsų kultūrinio tęstinumo garantija".

Toks atėjo balsas iš dabartinės liuanistinės mokyklos patyrimo faktų. Tačiau yra ir užmokyklinių svarbių priežasčių. Nekartą skaitėme spaudoj žinovų priminimą, jog jaunimo nutautimas iš esmės yra ne jo, bet suaugusiųjų problema. Taigi kaltė krinta ant mūsų visų galvų! Todėl visiem pajustina pareiga nedelsus išsiaiškinti priežastis ir stengtis visom išgalėm atitolinti mūsų išeivijos žlugimo grėsmę, kad nė vieno sąžinė neliktų apsunkinta apsilėidimo gėda ir pareigos neatlikimu. Tai pirmasis dabartinio momento uždavinys.

SPINDULYS SUSPINDĖJO AUSTRALIJOJE

(2)

Antanas Laukaitis

Antrasis šio ansamblio koncertas įvyko Sydnėjaus Lietuvių Namuose. Sausai prikimštoje salėje jau antrą kartą žavėjo mus šie puikūs ansambliciai. Ir nors klubo salė šiaip taip sutalpino visus žiūrovus, tačiau negalėjau tikėti, kad tokiam pasirodymui, bus gera ir salės nedidelė scena. Tačiau spinduliečiai taip savo didelius šokius sutvarkė, šokdami scenoje ir jos apačioje, kad šokių grožis visiškai nenukentėjo ir buvo žiūrovų griausmingais plojimais palydimas. Taip pat ir dainos, bei solisčių išpildymai, jau antrą kartą Sydnėje ir vėl žavėjo mūsų tautiečius.

Po koncerto, Lietuvių Klubo vadovybė, kuri visą laiką Sydnėje globojo ir rūpinosi svečiais, surengė jiems padėkos vaišes, bendrai kartu su klausytojais linksminantis, draugaujant ir šokant, tik jau ne tautinius, o modernius šokius.

Matydamas tokį puikų lietuvišką jaunimo sambūrį, taip daug širdies ir lietuviško jausmo įdėjusio į savo pasirodymus, aš kreipiausi į vadovus ir paskirus ansamblio dalyvius, pareikšti savo nuomones ir pasidalinti mintimis su Dirvos skaitytojais.

Nors ir labai salėje užimta vadovė O. Razutienė, tačiau šiaip taip ją sugavau ir pabėriau eilę klausimų.

— Kiek ilgai jau dirbate su Spinduliu?

— Jau 34 metai, kai aš su šiuo jaunimo ansambliu dirbu. Pradžią buvo parapijos

mokykloje, kur aš ir pradėjau jį kurti. Su grupe esame gastroliavę Europoje, visoje Amerikoje ir turėjome daugybę įvairių koncertų bei pasirodymų tiek lietuvių, tiek ir amerikiečių tarpe. Čia Australijoje jūs matėte tik pusę mūsų ansamblio, nes iš viso jame yra apie 100 dalyvių. Jeigu dar pridėti pačius mažuosius, kurių yra irgi apie 100, tai iš viso turime netoli 200 Los Angeles jaunųjų lietuvių. Pačioje Los Angeles mes rengiame Dainų ir Tautinių šokių jaunimo šventes ir dabar rušiamės būsimajai 27-jai. Šias šventes mūsų jaunimas labai mėgsta ir jų laukia, kai, žinoma, vyresniesiems ir yra lietuviško atgimimo dienos, klausantis mūsų dainų, stebint šokius ir juos išpildantį gražų jaunimą.

— Kaip patiko mūsų Lietuvių Dienos?

— Australijos Lietuvių Dienos man asmeniškai patinka labai, ypatingai kai rengiamos kas dveji metai kas neleidžia nuo visų tu parengimų atitolti, nes, pabaigus vieną šventę, tuoj pat pradedama rengtis ir sekančiai. Ši idėja yra labai graži ir gera.

Australijos lietuviai yra labai nuoširdūs ir mums labai artimi. Jaunimas tuoj pat susidraugavo ir pasidarė labai artimi. Aš tikiu, kad mes ir toliau galėsime taip artimai bendrauti. Palikdama jus, aš nuoširdžiai dėkoju visiems Australijos lietuviams už tokį puikų mūsų priėmimą. Aš linkiu, kad jaunimas čia ne tik šoktų, bet ir dainuotų, o taip pat daugiau ir lietuviškai kalbėtų, nes šie visi dalykai lietuvišką jaunimą riša ir padaro jį vieningą.

Pagavau ir šios išvykos vadovą Vyta Bandžiulį, kuris pakeitė negalėjusią atvykti vadovę Danguolę Razutytę-Varnienę.

— Nuo kada pats įsijungėi į šį ansamblį ir kaip sekasi dirbti su juo?

— Aš pats jau šoku jame nuo 7 m. amžiaus ir jau trys metai, kaip padedu Danguolei vadovauti. Palyginus mūsų grupę su kitomis, skirtumas yra. Kitose grupėse visi šokėjai turi būti iškilūs ir labai geri, kai pas mus p. Razutienė neskiria paskirų šokėjų ir visus traukia į bendrą darbą, parodydama, kad visi mes esame tie patys lietuviai ir visi turime bendrai kartu dirbti.

Australijoje aš radau tiek daug naujų draugų ir esu tikrai nustebęs tokiu tarpusavio draugiškumu. Esu su-

žavėtas ir tikrai į Australiją aš dar grįšiu. Geriausios kloties visiems ir iki pasimatymo su sportininkais ir jaunimu Chicagos tinklinio ir krepšinio aikštėse ir vėliau mūsų Los Angeles.

Turbūt geriausiai Australijos lietuvių o gal tik lietuvių pažįsta mano geras bičiulis sportininkas, akordeonistas ir pianistas Rimas Polikaitis. Visuomet besišypsas, net ir po pralaimėtų krepšinio rungtynių, jis jau antrą kartą lankosi Australijoje ir, svarbiausiai, iš mūsų jis net ir vieną puikią merginą pasigrobė. Tai melbourniškė Ramutė Juškaitė, su kuria, labai greitai laiku, jis Angelų mieste sukurs lietuvišką šeimą. Ką padarysi, reik tik geros laimės jiems palinkėt.

— O kaip gi Tau, Rimai, patiko pas mus, paklausiau jį?

— Aš Australijos tai niekad nepamiršiu, nes tai yra vienas iš puikiausių kraštų pasaulyje. Taip pat ir lietuviai.

— Iš kur pas Tave atsirado toks stiprus lietuviybės jausmas?

— Tėvai iš pat mažens davė labai stiprų pagrindą iš visų pusių. Su daina, šokiais ir lietuvių kalba. Muzikalumą gavau iš savo tėvo, nes jis anksčiau vadavo kvartetui. Labai daug padėjo lietuviška parapija. Vėliau aš pats ir mano sesuo su broliu, pamilom visa kas yra lietuviška, įsijungė į Los Angeles lietuviško jaunimo eiles ir taip dabar negaliu atsiskirti nuo lietuviybės. Be muzikos ir ir dainos, labai mėgstu sportą, tačiau dėl mokslo negaliu aktyviau sportuoti, nors krepšinį žaidžiu kada tik galiu. Man labai patiko jūsų Australijos lietuvių sporto šventės ir Lietuvių Dienos, kas labai jungia visus lietuvių stiprina mūsų visą lietuvišką gyvenimą. Ačiū visiems už visą ką tai daug gero parodėte mums. Dėl krepšinio revanšo, tai tikrai mes jį turėsime ir Amerikoje mes būsimės daug geriau pasiruošę, taip kad pasisaugokit.

Palikęs brolių, šiaip taip sugavau linksmai besišypsantią ansamblio solistę Vi-

ta Polikaitytę. Jos taip malonus ir švelnus balsas sužavėjo ne tik mane, bet ir visus kitus klausytojus.

— Sakyk, Vita, iš kur pas Tave tokia meilė lietuviškai dainai, šokiui ir visam lietuviškam gyvenimui?

— Nuo pat mažens tėvai skatino ir aš į visą lietuvišką gyvenimą ir veiklą įsijungiau nuo pat vaikystės. Ir aš nemanau, kad kada nors aš iš lietuviško gyvenimo pasitrauksiu ir tikrai savo šeimą auginsiu taip pat lietuviškoje dvasioje. Per ilgą laiką aš išmokau derinti lietuvišką veiklą su amerikoniška ir dabar jokių sunkumų aš neturiu.

— O kaip Tau patiko pas mus?

— Australijoje man tikrai labai patiko, tik gaila kad jūsų jaunimas, palyginus, yra taip mažai išitraukęs į lietuvišką veiklą. Aš nuoširdžiausiai dėkoju visiems už tą puikią viešnagę ir linkiu jūsų jaunimui, kad jie daugiau bendrautų tarpusavyje ir būtų aktyvesni lietuviškame gyvenime.

Besilinksminančio jaunimo tarpe randu ir kitą ansamblio solistę, tai Vilią Variakojytę, kurią prašau ir šį tą pasakyti apie save ir mus.

— Nors aš ir dainuoju, tačiau pagrindinės mano studijos yra bisnis. Muzika yra tik mano labai mėgstamas dalykas, nors be jos mėgstu tenisą ir slidinėjimą. Australija ir lietuviai man tikrai labai patiko. Tai yra geriausia vieta pasaulyje, nors negalėčiau pasakyti kas geriau patiko Melbournas ar Sydnėjus. Abu turi savo atskirus specifinius grožius. Aš tikrai rimtai galvoju po poros metų sugrįžti į Australiją ir čia kurį laiką pagyvent.

Lietuvių kalbą aš išmokau iš savo tėvų ir namuose kalbu tik lietuviškai, nes man yra labai svarbu išlaikyti lietuviybę, nors tas ir yra gana sunkoka. Ačiū visiems už tokius puikius priėmimus ir iki pasimatymo pas mus, o gal geriausiai būtų Lietuvoje.

Australijos lietuviai sportininkai labai gerai pažįsta seniau čia gyvenusį ir Melbourn Varpo spalvas gy-

nusi, dabar Los Angeles gyvenantį, Algį Šeką. Jis yra tenyškio sporto klubo pirmininkas, labai gražiai mūsų sportininkus priėmė važiuojant į Toronto sporto šventę ir taip pat žada mumis rūpintis šiais metais po Chicagos Lietuvių Dienų. Su Spindulio ansambliu buvo atvykęs jo jaunas sūnus Julius Šėkas. Paklausiau ir jį kaip jam patiko jo tėvų ir senelių gyvenamoji Australija?

— Australija man tai tikrai labai patiko, ypatingai Melbournas. Aš pats jau du metus kaip šoku šiame ansamblyje ir esu labai jame patenkintas. Pas jus čia visi yra labai draugiški ir malonūs, o man, kaip dideliame vandens ir "surfing" sporto mėgėjui, tai ypatingai patiko jūsų paplūdimiai ir daug geresnis alus negu Amerikoje. Kas nepatiko pas jus, tai jūsų maistas. Neskaniai gaminamas ir... neamerikoniškai. Taip tai buvo labai puiku praleisti tas kelias dienas su jumis. Ačiū visiems už malonų priėmimą.

(Bus daugiau)

WORCESTER

LB TRADICINIAI PIETŲ IR IDOMUS FILMAS

LB Worcesterio apyl. valdyba, vasario 6 d., sekmadienį, 1 val. p. p. Maironio Parko patalpų didžiojoje salėje, 52 S. Quinsigamond Ave., Shrewsbury, rengia LB pietus.

Po pietų bus rodomas filmas — Lietuvos prezidentas Antanas Smetona.

Worcesterio apylinkių ir visų artimųjų miestų lietuviai ir jų svečiai kviečiami gausiai dalyvauti šiuose tradiciniuose pietuose ir tuo paremti LB veiklą.

Bilietus (auka — 7.50 dol., jaunimui — 4 dol.) jau dabar galima įsigyti pas valdybos narius ir pietų dieną prie įėjimo.

Valdyba

BAKER-European

to make fine line of fancy cookies & cakes for retail bakery chain. Solid exp. in making these products a must. Brand new production facility. Must have transportation; good salary, good benefits. Call 212-993-5600 weekdays 9-5 p. m., ask for STUART. (50-3)

DARIAUS IR GIRĖNO SUKAKTUVINIS KALENDORIUS

14 in. pločio ir 22 in. ilgio
tinkamas įrėminti — tik 5 dol.

Slųskite čekius su pavardės ir pilno adreso nurodymu. Kalendoriai tinkami užsakyti gimimui ir draugam kaip dovana. Nurodykite gavėjo pilną adresą. Užsakoma adresu:

BALTIC TOURS
8 White Oak Road
Newton, Mass. 02168
Tel. 617 969-1190 ar 965-8080

MAIRONIS...

(Atkelta iš 5 psl.)

je pasireiškiančius įdomaus binarizmo atvejus: atkartinimą ir opoziciją, išsidėsčiusius pagal senesnės ir naujesnės tuometinės galvosenos autorius.

Keistu būdu, ta Jablonskio sukurta, Maironio išpopuliarinta, anti-slavizmo pagrindais sukurta kalba, šiandieną yra stipriausias Lietuvos ginklas prieš sovietų įtaką. Čia tikrai reikia nusilenkti ir atpažinti ano meto didžiųjų lietuvių nukaltą skydą, kuris dengia mūsų tautą iki šių dienų.

Beveik šimtmečiui praėjus nuo pirmosios Pavasario Balsų laidos, Maironio kalba tebėra tas atsparos taškas, kuris mums padeda atsispirti dvasiniai ir kalbiniai prieš slavizmus, anglicizmus ir prieš įvairius dabartinius nutautėjimo pavojus.

(Pabaiga)

PENKERI METAI BE JUOZO GUČIAUS

JUOZAS GUČIUS. Aktorius, režisierius, dramaturgas, visuomenininkas, spaudos darbuotojas.

Gimė 1903 m. vasario 25 d. Lietuvoje. Būdamas Zarasų progimnazijos mokiniu išbėgo į frontą kovoti dėl Lietuvos Nepriklausomybės.

Vidurinį mokslą baigė Kaune, Suaugusiųjų gimnazijoje ir 1929 m. pirmojoje laidoje baigė Valst. Teatro Dramos Studiją.

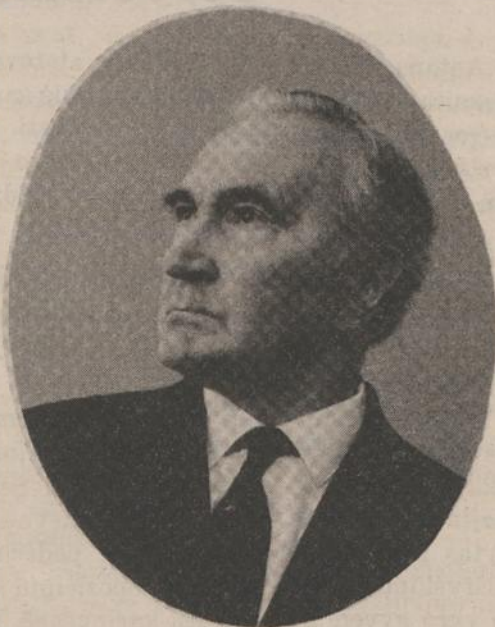
Kauno Satyros Teatro "Vilkolakis" bendradarbis.

1921-1930 m. lankydamas gimnaziją, ėjo Finansų Ministerijoje referento pareigas.

1930-1936 m. buvo Kauno Valst. Radiofono sekretorius-administratorius, direktoriaus pavaduotojas ir radijo vaidinimų autorius ir režisierius.

Nuo 1936 m. perėjo vien į Valst. Radiofono vyriausiojo režisieriaus pareigas.

1944 m. pasitraukė iš Lietuvos. Vokietijoje, britų zonoje, buvo Lietuvos Raudonojo Kryžiaus įgaliotinis, britų zonos Lietuvių Bendruomenės tarybos narys ir vienos didžiausių britų zonos stovyklų — Augustdorf — lietuvių grupės vadovas. Be to, suorganizavo Lietuvių menininkų kolektyvą, kuris be eilės koncertų ir įvairių parengimų ne

Juozas Gučius (1903-1978)

vien tautiečiams, bet ir vokiečių visuomenei ir anglų įguloms, pastatė Rossini operą "Sevilijos Kirpėjas" ir rašytojo A. Rūko premjerą, komediją "Bubulis ir Dundulis".

1951 m. atvykęs į Australiją suorganizavo Teatro studiją. Paruošė savisto-

vam senos darbui gražų būrį jaunimo, kurie profesionaliai iki šiol reiškiasi scenoje.

Mirė 1978 m. vasario 22 d. Adelaidėje.

Žemiau spausdiname viena iš jo kūrinių "Mėnesienoje".

Mėnesienoje

JUOZAS GUČIUS

Audringa erdvė niūriais debesų sluoksniais padengta dangaus skliautuose. O gal tik, nesuvokiamai, regima drumzlina praraja?..

Kažkur, ne tai vakaruose, ne tai rytuose kruvinai raudonos pašvaistės skruodžia juodmeną.

Rodos einu, ne tai į kalną, ne tai į neribotą aukštumą, bet vis klimpdamas į purviną liūną. Prakaito mušamas einu. Ir smegenys nesuvokia, ar tai tikrovė, ar pergyvenimų iš pasąmonės atsiliepiamas? O gal jau esu išėjęs iš gamtinės sudėties ir eteriu tapęs?..

Bet einu, einu ir vis giliau klimpstu... Ir vis nesuvokiu... Tik suodžiu... Ne! Alsuoju Gimtosios Žemės kvapu šaukiančiu, rėkiančiu ir įsiskverbiančiu į slapčiausius pojūčius.

Išsinarplioti, išsirišti iš tos klampynės drumzlinos!.. Kaupiu visas pajėgas ir, vistiek, skęstu giliau, nes toji žemė siurbia mane kaip kaž kurį niekadėją sunaikinti norėdama.

Ir noriu sušukti: "Ne, tai ne aš, tai kiti, garbingais vardais prisidengę Tave, O Motina žeme, išnaudoja!"

Bet, o laime! Švysteli ankstyboji aušra ir, nelyginant moderniškiausiam filmui, išryškėja laukus ir lankas dengiančiose miglose savanorių-kūrėjų būriai, kurių ne vienas pažįstamas, kaimynas, ar mokslo draugas buvęs. Tik jie, mesdami į mane kraujais apkrekėjusiu žemės grumstus, liūdnei žvelgia: "Atsilikai, kovos drauge!"

Gi aš, kiek išgalėdamas, kapstausi norėdamas išsivaduoti, vis į gelmes traukiamas, kad priartėčiau prie jų. Ir nepajėgiu, nepajėgiu... Ir, prieš mano valią, veržiasi pasmerkimas mums užmiršusiems savanorių ir partizanų aukas, užmiršusiems jų aukas suprasti...

Staiga vaizdas pasikeičia. Švysteli dar nematomos saulės pirmieji į erdvę šauną spinduliai, išnyksta anie vaizdai ir...

Laisvės kovotojai eina, krenta vienas kitą pralenkdam, o čia pat kitas vaizdas įsimašo: mes puotaujame, o jie eina visi ryžtingai, ir mane apima gėda matant jų nesvyruojančias gretas einančias užmerktomis akimis.

Jie eina ir eina, o aš grimstu ir grimstu vis giliau... Išsivaduoti, išlysti iš tos dumblo ir srutų kalvaratynės!.. Nepajėgiu, negaliu, nes suvokiu, kad klydau nenuėjęs su Tais Užmerktomis akimis...

Ir juntų, kad Žemė-Gyvybė, alsuojanti žeme sukaustė mane, ir, net skęsdamas bučiuoju ją, kaip kuris nusikaltėlis, prašydamas atleidimo: "Kaltas esu! Kaltas! rekiu siaubo pagautas ir... nugrimstu marmalynėje.

PADEKA

Mieli draugai, kolegos neolituonai ir Tautinės Sąjungos nariai.

Mano širdies sunegalavimas buvo netikėta staigmena ne tik jums, bet ir man pačiam. Prieš pat Kalėdas pajutęs nedidelius skausmus viršutinėje krūtinės dalyje kreipiausi pas savo gydytoją, kuris pasiuntė į Lutheran General Hospital padaryti atitinkamus tyrimus. Tyrimai parodė, kad arterijos maitinančios širdies raumenis trijose vietose yra gerokai užsikimšusios, viena ne tik iki 98% ir yra reikalinga nedelsiant daryti širdies operaciją — 3 by-passes. Nebeišleido manęs iš ligoninės nei Kūčiom, nei Kalėdom. Sėkminga širdies operacija buvo padaryta gruodžio 29 d. Po operacijos sveikau normaliai ir vienuoliktą dieną buvau išleistas namo. Deja, nei dienos neteko praleisti namuose, nes sunkiai alsuodamas apalpau ir vėl ambulanšu buvau nugabentas atgal į ligoninę, kur padarius tyrimus atrasta kraujo krešulys plaučiuose. Taigi dar savaitę teko praleisti ligoninėje. Tokiu būdu išbuvęs 27 dienas ligoninėje grįžau namo kad ir gerokai suvargęs, bet laimingas.

Čia noriu nuoširdžiai padėkoti visiems jums už tokią gausybę kortelių su sveikatos linkėjimais. Tai buvo pavienių asmenų, Tautinės Sąjungos skyrių, valdybų, net visų skyriaus narių pasirašytos kortelės, — visa tai teikė man daug stiprybės. Taipgi dėkoju visiems rašiusiems man paguodančius laiškus, skambinusiems telefonu iš tolimiausių vietų ir mane asmeniškai ligoninėje aplankiusiems ir moraliai mane pastiprinusiems.

Ypatingą padėką ir pagarbą noriu išreikšti savo žmonai Vandutei, kuri kiekvieną dieną su meile ir atsidėjimu mane lankė ir slaugė ligoninėje ir dabar namuose manimi rūpinasi globoja.

Dėkoju širdies specialistui chirurgui dr. Murphy ir jo asistentams už pavykusią operaciją ir mano nuolatiniam gydytojui dr. Jack Van Elk, kurio priežiūroje ir toliau pasilieku. Dėkoju ir dr. Jonui Valaičiui, kuris būdamas toje ligoninėje patologijos skyriaus viršininku, mane nuolat lankė ir teikė man naudingus patarimus.

Vaclovas Mažeika

narius, arba Clevelande pas K. Gaizutį, 18108 Hiller Ave., Cleveland, Oh. 44119.

Skaityt ir platinkit
D I R V A

PETKUS

TĖVAS IR SŪNUS
MARQUETTE FUNERAL HOME

TRYS MODERNIŠKOS KOPLYČIOS

2533 West 71 St., Chicago, Ill.

1410 So. 50th Ave., Cicero, Ill.

Tel.: 476-2345

AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

AMBER TRAVEL SERVICE

GREITAS IR ASMENIŠKAS

PATARNAVIMAS

Tvarkome keliones (pavieniems asmenim ir grupėm) po Ameriką ir į užsienį —

LĖKTUVU - LAIVU - TRAUKINIŲ - AUTOBUSU

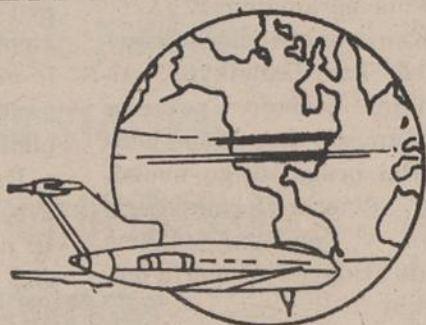
Taip pat sutvarkome viešbučių rezervacijas, ir užsakome mašinas nuomavimui.

Dėl informacijų ir rezervacijų, skambinkite ar rašykite:

11745 Southwest Highway
Palos Heights, Illinois 60463

Vida Kriaučeliūnaitė-Jonušienė
Savininkė

Tel. 312-448-7420
312-785-9393

NAUJOS KNYGOS

• Dr. Antanas Rukša. KOVOS DĖL LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS. III tomas. Kovos su lenkais 1920-1923. Išleido LKVS "Ramovė" centro valdyba, talkinant Kario redakcijai. Schemas braižė ir vardyną sudarė Pranas Karalius. Spausdino Tėvų Pranciškonų spaustuvė Brooklyne. Santrauką į anglų kalbą vertė Algis Rukšėnas. 524 psl. kietais viršeliais. Kaina 17 dol.

Knygą galima įsigyti pas Ramovės skyrių valdybą

Los Angeles tautininkai paminėjo Antaną Smetoną

Šiuos naujuosius 1983-čius metus Los Angeles Tautininkai pradėjo atiduodami pagarbą pirmajam ir paskutiniam Lietuvos valstybės prezidentui Antanui Smetonai, paminėdami jo mirties trisdešimt devynių metų sukaktį.

Sausio devintos dienos rytą šv. Kazimiero lietuviškoje šventovėje iškilmingas šv. Mišias už a. a. Antaną Smetoną laikė ir pamokslą pasakė kun. dr. Vincencas Bartuška. Prelatas Jonas Kučingis, parapijos klebonas, pakvietė konsulą Vytautą Čekanauską ir inž. Antaną Mažeiką nešti Mišių aukas. Giedojo parapijos choras ir solistai: Janina Čekanauskienė, Antanas Polikaitis ir Rimtautas Dabšys, a k o m panuojant komp. Broniui Budriūnui. Smuiku grojo Raimondas Mickus.

Po apeigų bažnyčioje skyriaus nariai ir jų svečiai rinkosi į Tautinius Namus, kur skyriaus pirmininkas Jonas Mockus minėjimą susirinkimą atidarė suglaustu žodžiu primindamas, kad prez. Antanas Smetona tragiškai žuvo 1944 metų sausio devintą dieną, sekmadienį, taigi lygiai šią pačią dieną prieš trisdešimt devynerius metus. Paminėjęs, kad mūsų skyrius praeitų metų bėgyje neteko dviejų narių — amžinybėn iškeliavo Emilija Statkienė ir Adelė Bajalienė — paprašė susirinkusius mirusių atminimą pagerbti atsistojimu.

Paskaitą skaitė buvęs Amerikos Tautinės S-gos pirmininkas ir dabartinis ALTo Los Angeles skyriaus pirmininkas inž. Antanas Mažeika, pirmiausia priminęs, kad paskutiniame susirinkime buvo nutarta rengti paskaitas apie tautinę veiklą, dabar ir nepriklausomybės laikais. Šiai dienai, paprašytas priminti keletą šio didžiojo vyro gyvenimo momentų, paskaitininkas pasirinko vieną mūsų nepriklausomybės laikotarpio svarbiausių įvykių — 1926-tų metų perversmą. Šiai neilgai, bet labai kruopščiai paruoštai paskaitai, inž. A. Mažeika naudojo medžiagą iš knygu: A. Merklio "Antanas Smetona", gen. S. Raštikio "Įvykiai ir žmonės" ir R. Skipičio "Nepriklausoma Lietuva statant" (Paskaita spausdinama atskirai).

Padėkojęs paskaitininkui

ir paminėjęs, kad kitą metų skyrius yra numatęs suruošti didelį prez. A. Smetonos keturiasdešimties metų mirties minėjimą, pirm. J. Mockus padarė keletą pranešimų apie Sąjungos ir skyriaus veiklą. Pristatyti ir pasveikinti nauji nariai Ona ir Pranas Dovydaičiai. Čia noriu paminėti, kad Dovydaičiai, oficialiai įstoje tik pereitų metų pabaigoje, skyriaus veiklą jau seniai remia ne tik moraliai, atsilankydami į visus Los Angeles Tautininkų renginius, bet ir pinigineis dovanoimis, o reikalui esant, prisideddami darbu. Prieš dvidešimt metų atsikėlę į Los Angeles iš Brazilijos, lietuviškoje dvasioje išaugino ir išmokslo du sūnus: Laimutį ir med. dr. Romą. Puošniuose ir svetinguose jų namuose ne tik dažnai susirenka grupės vietinių lietuvių, bet ilgesniam laikui vaišingą globą randa svečiai ir draugai iš viso pasaulio. Dovydaičiai mėgsta žmones ir vertina lietuvišką veiklą. Be jų paramos ir dalyvavimo neapsieina nė vienas kultūrinis ar šalpinis losangeliečių organizacijų renginys. Tautininkai džiaugiasi, savo eilėse turėdami tokią darbščią ir populiarią porą.

Skyriaus pirm. Jonas Mockus paruošė sveikatos linkėjimų adresą, kuris buvo visų dalyvių pasirašytas ir pasiųstas Sąjungos pirmininkui Vaelovui Mažeikai, sveikstančiam po sunkios širdies operacijos.

Diskusijose buvo svarstomas Seimo klausimas. Susirinkime dalyvavę pareiškė nuomonę prieš Seimo atidėjimą kitiems metams. Buvo diskutuojami kompromisai, statyti klausimai. Susirinkimas išreiškė viltį, kad Seimas įvyks šiais metais ir, tikimasi, Los Angeles mieste. Baigiant buvo paliestas visuomet aktualus ir beveik neišriešamas klausimas — kuriais būdais į Sąjungos gretas įtraukti ir tautine veikla sudominti daugiau jaunimo.

Pasibaigus diskusijoms, susirinkę buvo pakviesti prie vaišių stalo, kur, dalindamiesi mintimis ir išpūdziais, praleido dar porą įdomių ir malonių valandų.

Sveikintina, kad losangeliečiai tautininkai, vadovaujami pirm. J. Mockaus, ne-
laukia, kada, suėjęs "pori-

Inž. Antano Mažeikos paskaita, skaityta ALT S-gos Los Angeles skyriaus susirinkime š. m. sausio 9 d.

Šiandien susirinkome pagerbti a. a. valstybės prezidentą Antaną Smetoną. Šiais metais sueina 109 metai nuo jo gimimo ir 39 metai nuo jo mirties. Sekančiais metais mūsų skyrius planuoja daryti platesnio masto minėjimą. Šiandien esu paprašytas priminti, o gal tikriau išryškinti keletą šio didžiojo vyro gyvenimo ir darbo momentų.

Antano Smetonos vaidmuo Nepriklausomos Lietuvos gyvenime nepaprastai didelis, nes jis: pedagogas, mokslininkas, filosofas, publicistas, kultūrininkas, politikas, visuomenininkas, valstybininkas ir kurio visas gyvenimas tampriai susijęs su pačiu reikšmingiausiu ir gražiausiu lietuvių tautos atgimimo ir nepriklausomybės laikotarpiu. Tema labai plati, pareikalaus daug laiko, tad pasirinkau vieną įvykį, būtent 1926 m. gruodžio 17 d. perversmą, nes sąryšis su tuo Antanas Smetona yra nevienodai pristatomas bei faktai iškraipomi lietuvių tarpe ir kai kurioje spaudoje.

Medžiaga šiam įvykiui pasinaudojau iš knygų: A. Merklio "Antanas Smetona", gen. S. Raštikio "Įvykiai ir žmonės" ir R. Skipičio "Nepriklausoma Lietuva statant".

1926 metais Lietuvos prezidentu buvo dr. K. Grinius, ministerių kabineto pirmininku M. Sleževičius. Laikai blogi — didelė bedarbė. 1926 metų liepos mėn. 14 dienos paskelbtu amnestijos įstatymu komunistai iš kalėjimų buvo paleisti. Komunistai pradėjo smarkiai veikti darbininkų profesinėse sąjungose, organizuodami streikus, mitingus, demonstracijas ir keldami kitokius neramumus.

Kairiųjų koalicinė vyriausybė, kad išsilaikytų valdžioje, ieškojo paramos mažumose, darydama joms tautai pragaištingų nuolaidų. Švietimo ministeris prof. V. Čepinskis lenkams leido atidaryti 60 naujų mokyklų.

Seime pradėta kalbėti apie kariuomenės sumažini-

niam" metų skaičiui, būna valdybos pareiga suruošti minėjimą, bet kaip kad tikriems šeimos nariams pridera, ši didį mūsų tautos sūnų nuoširdžiai prisiminė jo trisdešimt devynių metų mirties sukakties dienoje.

Rūta Sakienė

Kodėl ir kaip įvyko gruodžio 17 perversmas?

mą, o Seimo atstovas Plečkaitis net pasiūlė šančių kareivines perleisti bedarbiams, kurie plūdo į Kauną ir čia gaudavo valdžios pašalpas.

Blogėjanti politinė padėtis ir nesugebėjimas vyriausybei reikalus tinkamai tvarkyti, dešinioji opozicija krikščionis demokratai, tautininkai ir ūkininkų Sąjungos atstovai Seime reikalavo vyriausybės daryti sprendimus padėčiai pagerinti. Ši opozicija karštėjo, darėsi karingesnė. Iš Seimo ir spaudos perėjo į visuomenę ir gatvę. Karščiausi ir karingiausi opozicionieriai buvo tautiškai nusiteikusi studentija, ateitininkai ir neolituanai.

Antanas Smetona nuo visos tos partinės retenos laikėsi atokiai. Iš Seimo tribūnos jis nepasakė beveik nė vienos opozicinės kalbos. Nevisais kairiųjų koalicinės vyriausybės darbais jis buvo patenkintas, tačiau nepakeliui jam buvo ir su krikščionių demokratų opozicija. Tuo metu Antanas Smetona savo viešomis kalbomis universitete, Valstybės Teatre ir kitur daugiau reikėsi, kaip kultūrininkas, negu politikas.

Perversmą organizuoti pradėjo Kauno įgulos karininkai. Iš jų buvo sudarytas slapas penkių žmonių komitetas, kuriam vadovavo aviacijos kapitonas Antanas Mačiūka, jaunas, vos 25-rių metų vyras, savanoris, žmogus gabus, veiklus, griežtas ir geras organizatorius. Tas komitetas palaikė ryšius su dešiniųjų partijų vadovybėmis, rinko duomenis apie karininkų nuotaikas pulkuose ir ruošė patį perversmo planą. Aktyviais perversmo organizatoriais ir dalyviais buvo keletas karininkų, esančių arčiau kariuomenės vadovybės: gen. štabo mjr. Povilas Plechavičius, plk. Jonas Petrutis, plk. Velykis ir gen. štabo plk. Skorubskis. Jiems pritarė gen. Ladyga ir gen. Žukauskas. Propagandai vadovavo atsargos plk. Grigaliūnas-Gloveckis.

Perversmas nutarta daryti iš gruodžio 16-tos į 17-tą naktį. Tą data daugiausia lėmė tai, kad gruodžio 17 d. buvo respublikos prezidento dr. K. Griniaus 60 metų sukaktuvės, ir jų išvakarėse gruodžio 16 d. į Kauną buvo sukviešti divizijų ir pulkų vadai.

Perversmo kariniai veiksmai buvo pradėti gruodžio 17 d. 2 val. naktį ir baigti tos pat dienos 5-tą val. ryto. Pirmiausia buvo iš daboklės paleistas gen. štabo mjr. P. Plechavičius kuris buvo areštuotas už tai, kad

kaipo Lietuvos armijos karininkas reagavo į rusų kapitono Kalinino nevalstybinį, Lietuvos nepriklausomybę įžeidžiantį ir kariuomenės garbę žeminantį pareiškimą, dėl kurio minimas kapitonas nebuvo patrauktas atsakomybėn. Iš Kauno sunkiųjų darbų kalėjimo ats. plk. V. Grigaliūnas-Glovackis, "Tautos Valia" redaktorius, kuris gruodžio mėn. 11 d. vyriausybės buvo suimtas už straipsnius, kuriuose kėlė gresiantį kraštui pavojų iš bolševikų pusės. Pirmasis buvo paskirtas vyriausiuoju perversmo vadu su diktatoriaus teisėmis, o antrasis — Kauno miesto ir apskrities karo komendantų. Tuo pat buvo užimtas kariuomenės štabas, kuris tapo perversmininkų laikinosios karo vyriausybės būstinė. Karininkams ir studentams ateitininkams bei neolituanams, užėmus Kauno centrinę telefono-telegrafo stotį, buvo sutrukdytas bet kuris greitas susisiekimas. Galimi policijos veiksmai buvo paraližuoti 2-jo pėstininko pulko patrulių.

Vyriausybė perversmo buvo užklupta bemieganti. Visi ministrai savo butuose buvo suimti ir izoliuoti kariuomenės štabe. Prezidentas dr. K. Grinius buvo internuotas pačioje prezidentūroje, neleidžiant jam susisiekti su savo ministrais.

Gruodžio 17 d. apie 5 val. ryto, į kariuomenės štabą buvo sukviešti visi divizijų bei pulkų vadai ir karinių tarnybų viršininkai, jiems buvo paaiškinta apie įvykusį perversmą ir jo priežastis, duoti reikalingi nurodymai ir įsakyta grįžti į savo tarnybines vietas ir toliau eiti savo pareigas.

Po to į kariuomenės štabą atvyko Antanas Smetona, prof. A. Voldemaras ir kiti tautininkų atstovai, o kiek vėliau ir krikščionių demokratų atstovai.

Kadangi naujosios vyriausybės sudėtis jau buvo aptarta prieš perversmą, ir dabar ją besvarstant, mažas pasikeitė. Perversmo vadovybė valstybei vadovauti pakvietė Antaną Smetoną.

Bandyta sudaryti koalicinę vyriausybę, tačiau tai nelengva ėjo. Stasys Šilingas redagavo specialų Vyriausybės žinių numerį, kuriame turėjo būti paskelbta, kad Lietuvos respublikos prezidentas dr. K. Grinius ir M. Sleževičiaus Ministerių Kabinetas esą atstatyti ir sudaryta nauja Lietuvos vyriausybė. Ūkininkų Partijos atstovai V. Sidzikaus-

(Nukelta į 9 psl.)

Kviečiame įsigyti šiuos leidinius

Lietuvių Enciklopedija 36 tomai	\$366.00
Encyclopedia Lituanica 6 tomai	\$125.00
Vinco Krėvės Raštai 6 tomai	\$32.60
Iš mano atsiminimų — Petras Klimas	\$13.25
Laukiame užsakymų papildomam L. E. tomui.	
Užsakymus siųsti: J. Kapočius, P O Box 95, So. Boston, MA 02127	
Telef. dieną (617) 268-7730, vakarais (617) 282-2750.	

GRUODŽIO 17 PERVERSMAS...

(Atkelta iš 8 psl.)

kas ir R. Skipitis tokiam žygiui nepritarė, pareikšdamas, kad jis galės sukomplikuoti Lietuvos užsienio politikos padėtį ir siūlė ieškoti būdų konstituciniu keliu sudaryti vyriausybę, kurios nebereikėtų kitoms valstybėms pripažinti. Stasys Šilingas pasitaręs su Antanu Smetona, P. Plechavičiumi ir kitais sutiko su Sidzikausko nuomone ir paprašė Sidzikauską ir Skipitį tarpininkauti tarp perversmo vadovybės ir buvusios vyriausybės.

Sidzikauskas ir Skipitis nuvyko į prezidentūrą. Pasikalbėję su dr. K. Griniu apie perversmo sudarytą padėtį, šis sutikęs keisti vyriausybę, jei tam pritarisianti Valstiečių Liaudininkų partija ir jei M. Slezevičiaus Ministerių Kabinetas pats laisvai nutarsias atsistatyti ir jei perversmo naktį suimtieji būsią paleisti.

Perversmo vadovybė sutiko grąžinti laisvę inter-nuotiems vyriausybės ir Seimo prezidiumo nariams. Ministerių Kabineto posė-

dis įvyko generaliniame štabe ir jame buvo nutarta Slezevičiaus vyriausybei atsistatydinti. Respublikos prezidentas dr. K. Grinius pavedė prof. A. Voldemarui. Prof. A. Voldemaro sudaryta Ministerių Kabineta prezidentas dr. K. Grinius patvirtino.

Gruodžio 19 d. skubomis buvo sušauktas nepaprastas Seimo posėdis. Jis įvyko sekmadienį ir truko vos vieną valandą. Jį atidaręs, Seimo pirmininkas dr. J. Staugaitis perskaitė dr. K. Griniaus atsistatydinimą iš respublikos prezidento pareigų ir savo paties iš Seimo pirmininko pareigų. Nepaprasto Seimo posėdžio pirmininku buvo išrinktas A. Stulginskis, jam pirmininkaujant, įvyko naujo respublikos prezidento rinkimai. Seimo posėdyje dalyvavo 43 jo nariai: visi krikščionių demokratų bloko, tautininkų ir ūkininkų Partijos atstovai ir kai kurie mažumų atstovai. Balsavime dalyvavo 40 Seimo narių. 38 kortelės buvo paduotos už Antaną Smetoną ir 2 tuščios.

Išrinkus Antaną Smetoną respublikos prezidentu, jį prisaikdino arkivyskupas metropolitas Juozapas Skvi-

ELIZABETH

GRAŽUS KULTŪRINIO GYVENIMO REIŠKINYS

Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos Elizabetho skyriaus surengtas tautos šventės minėjimas pereiną rudenį, spalio 23, praėjo tikrai pavykusio renginio ženklu. Tai buvo ne tik vien šiaip jau eilinis renginys, tačiau drauge ir mūsų kultūrinio gyvenimo reiškiny.

Šis renginys buvo ypatingas tuo, kad vietoj įprastos minėjimo formos, buvo filmas apie pirmąjį ir pasku-

reckas, asistuojamas prela-to Kazimiero Šaulio.

Antanui Smetonai išrinktam antrą kartą respublikos prezidentu teko labai sunkios pareigos. Tačiau su dideliu pasišventimu, darbu ir meile Lietuvai prezidentui Smetonai vadovaujant Lietuvos valstybei krašte padėtis pagerėjo, sustiprėjo ekonominiai ir buvo atsiekta daug laimėjimų.

Šiandien minėdami šį didį mūsų tautos vyrą, lenkiame pagarbiai galvą ir statome jį pavyzdžiu šių dienų kovai dėl Lietuvos laisvės.

Jurgis Sirusas skaitant paskaitą. L. Tamošaičio nuotr.

tinįjį Lietuvos prezidentą Antaną Smetoną. Tasai garsinis filmas atstojo įprastinę koncertinę dalį. Tai buvo įvairių prezidento Smetonos, daugiausia iškilmingų progų, pasirodymų mozaika. Nors ir nepilnas, tačiau filmas lietuvių istorijai yra didžiai reikšmingas atliktas darbas.

Minėjimo pradžioje malda sukalbėjo kun. Juozas Pragulbickas, o po jo Amerikos ir Lietuvos himnus sugiedojo Balys Miškinis, fortepijonu palydint Juozui Stankūnui. Apie pagrindinius Tautinės Sąjungos uždavinius bei atliktus darbus metų tekmeje ir įnašus lietuviškai kultūrai išsamiai paruoštą paskaitą pateikė tautinės veiklos veteranas Jurgis Sirusas. Po jo kalbos, Julius Veblaitis suglaustai papasakojo apie filmo gamybos pastangas ir jo vertę Lietuvos istorijai. Kadangi filmo vaizdų bei įvykių pasakojimas yra įkalbėtas lietuviškai, tai jis taipgi ir anglų kalba davė jo turinio santrauką, nes dalyvių tarpe buvo dalis ir ne lietuvių, arba jau menkai besuprantančių savo tėvų kalbą lietuvių. Visi dalyviai filmą stebėjo labai dėmesingai. Filmą vykusiai ir sklandžiai demonstravo ir aparatūrą parūpino Elizabetho gimnazijos vicedirektorius Rimantas Bitėnas.

Nėra paslaptis, kad su-ruošti koki rimtesnį minėjimą šiandien yra nelengvas

uždavinys. Rengėjai šiek tiek baiminosi ar pavyks sukviesti pakankamai minėjimo dalyvių. Juo labiau, kad Elizabetho skyriaus gretas yra palikę ir pensijon iškeliaję tokie tvirti ir uolūs renginių talkininkai kaip Vytautas ir Stella Ab-raičiai, Pranas Damijonaitis, Jurgis Miežaitis, Janė ir Edis Šišai, Jonas Švedas ir kiti.

Tačiau toksai baiminimasis nepasitvirtino, kaip ir praeityje, taip ir ši kartą dalyvių su svečiais atsilankė arti šimtinės. Ir tai patiesino rengėjų triušą. Žmonių atėjo pakankamas skaičius gal būt todėl, kad jie norėjo pamatyti žingeidumo vedami Lietuvos vaizdus ir jos paskutinį prezidentą.

Ši minėjimą rengiant daug triušo parodė Vincas Misiūnas, Bronė ir Petras Lukai, Jonas Ramanauskas ir kiti skyriaus nariai.

Po filmo buvo teikiama gaudi lietuviško skonio vakarienė, o vėliau sekė šokiai. Šokių metu vyko tradicinė loterija su fantų gausybe. Bene gražiausią savo rankų darbo megstą skarą paaukojo ponias Genovaitė Bitėnienė. Bendra išvada: darniai ir noriai dirbdama, kad ir maža grupė žmonių gali pasiekti teigiamų rezultatų. Gautas pelnas buvo pasiūstas Lietuvos Pasiuntinybės Washingtone remontui.

J. Veblaitis

Superior Savings

ASSOCIATION

**MOKAME AUKŠČIAUSIUS NUOŠIMČIUS UŽ
SANTAUPŲ INDĖLIUS**

Kiekviena santaupų sąskaita apdrausta iki
\$ 100,000.00

**NAUJAS PATARNAVIMAS
ATIDARYKITE SUPERIOR SAVINGS
ČEKIŲ SĄSKAITĄ**

Operacijos atliekamos be jokio mokesčio

Už įnašus mokame 5 1/4% palūkanų

PASKOLOS NAMAM IR STATYBAI

ATLIKITE VISAS FINANSINES OPERACIJAS

Superior Savings

Pagrindinis skyrius

798 East 185th Street, Cleveland, Ohio

Telefonas: 481-3008

DARBO VALANDOS:

**Kasdien nuo 9:30 iki 4:00, penktadieniais 9:30 iki 6:00,
šeštadieniais 9:30 iki 2:30, pirmadieniais uždaryta.**

**JEI JUMS REIKIA UŽDENGTI STOGĄ, PATAISYTI AR
PASALINTI VARVĖJIMĄ, KREIPKITĖS Į**

LATVIAN ROOFING

Cleveland telef. (216) 521-2182

DARBAS ATLIEKAMAS GREITAI IR SAŽININGAI.
Dengiame stogus apartamentams, Hot roofs. Tvarkome kaminus ir vandens nutekėjimo vamzdžius, dedame po stogu kablus kontroliavimui ledo užsikimšimo. Taip pat atliekam dailidės darbus.

MARTINS ir GUNARS KAULINS Lakewood, Ohio

CHICAGOS LIETUVIAI

Antanas Juodvalkis

NEOLITUANŲ SUEIGA

Korp! Neo-Lithuania Chicago padalinio sueiga įvyko š. m. sausio 16 d. Lietuvių Tautiniuose Namuose. Sueigą atidarė ir pravedė pati pirmininkė Audronė Karalienė, sekretoriauti pakvietusi Kazę Brazdžionytę.

Iždininkas dr. Alvydas Arbas pateikė paskutinių dviejų renginių — Korp! metinės šventės ir Naujųjų metų sutikimo finansines apyskaitas. Sueiga po trumpų diskusijų jas priėmė.

Pirm. A. Karalienė pateikė šių 1983-jų AUŠROS metų veiklos planą. Kiekvieną mėnesį numatytas vienoks ar kitoks korporantų susitikimas. Didesnes diskusijas iššaukė valdybos atsiskaitymas ruošti Naujųjų metų sutikimą, nes per mažas skaičius dalyvauja korporantų.

Korp! vyr. valdyba ir padalinio valdyba numato suorganizuoti savųjų pabendravinimą II-jų Pasaulio Lietuvių Dienų metu Lietuvių Tautiniuose Namuose.

Al. Modestas pranešė, kad neolituanai dalyvauja užgavėnių karnavale (Mardi Gras), įvykstančiam vasario 12 d. Jaunimo Centre. Karnavalą organizuoja LB Vidurio Vakarų apygarda, talkinama apylinkių valdybų, neolituanų, ateitininkų ir skautų. Kvietė visus dalyvauti.

Aptarus bėgamuosius reikalus, jų tarpe Darbo dienos savaitgalio išvyką, sueiga buvo uždaryta. Vaišių metu, Al. Modestas parodė filmą iš neolituanų praeities veiklos. Sueigoje dalyvavo puskapis narių.

Korp! Neo-Lithuania Chicago padalinio valdybą 1983 m. sudaro: pirm. Audronė Karalienė, vicepirm. Dalė Gotceitienė, sekretorė Violeta Burokaitė (antrą term.), iždininkas dr. Alvydas Arbas (antrą term.) ir narys — Algirdas Jurkūnas (trečią terminą), junjorų magistrė — Rita Zubrickaitė-Zaczek, junjorų tėvūnas — Vitas Plioplys, arbitras — Jonas Savickas.

NAUJAS LIETUVIŲ FONDO VALDYBOS PIRMININKAS

Lietuvių Fondo taryba valdybos pirmininku išrinko inž. Viktorą Naudžį ir pavedė sudaryti valdybą. Liet. Fondo valdybos posėdis įvyko š. m. sausio 18 d. savoje būstinėje. Posėdį pravedė, kadenciją baigęs pirm. dr. G. Balukas, o sekretoriavo K. Girvilas. Be jų, posėdyje dalyvavo šie asmenys: Stasys Baras (tarybos pirm.), Viktoras Naudžius (valdybos pirm.), Kazys Barzdu-

kas (sekr.-ižd.), Marija Remienė (renginių vadovė), Henrikas Laucius (naujasis kontrolierius), Antanas Juodvalkis (informacija), Apolinaras Bagdonas (leidinio redaktorius). Lietuvių Fondo valdyba ir taryba apgailestauja, kad dėl susilpnėjusios sveikatos, nuo 1982 m. gruodžio 31 d. pasitraukė ilgametis kontrolierius Petras Želvys. Jo vienuolikos metų talka Lietuvių Fondui buvo labai reikšminga ir pazityvi. Lietuvių Fondas lieka Petrui želviui dėkingas ir linki geros sveikatos tolimesniame gyvenime.

Lietuvių Fondo knygos redaktorius Apolinaras Bagdonas pranešė, kad knygos spaudos darbas stumiasi pirmyn ir pirmoji korektūra jau peržiūrėta. Meninis ir techninis redaktorius dail. Petras Aleksa, prižiūri spaudos darbą ir narių nuotraukų albumą. Tikimasi, iki metinio narių suvažiavimo knygą turėti.

Praėjusieji metai Lietuvių Fondui buvo labai sėkmingi telkiant kapitalą ir išvedant pelną. Per 1982 metus kapitalas paugo 228,500 dol. ir pasiekė 2,378,000 dol.

Daugiau ir plačiau bus Lietuvių Fondui priėmus visas apyskaitas.

MARGUČIO KONCERTAS

Kovo 13 d. "Margučio" rengiamame koncerte Jaunimo centre programą atliks svečiai iš Vakarų Vokietijos. Pirmą kartą Chicagoje išgirsime solistę Viliją Mozuraitytę (altas), nepersenai su tėvais atvykusią iš Lietuvos ir įsikūrusią Hamburgo mieste. Kartu atvyksta pianistė Raminata Lampsatyte-Kollars ir jos vyras smuikininkas Michael Kollars. Tikimasi, kad šis koncertas susilauks pakankamo dėmesio ir pasisekimo.

AUŠROS ŠIMTMEČIO MINĖJIMAS

Korp! Neo-Lithuania ir Amerikos lietuvių tautinė sąjunga 1983 m. kovo 20 d.

PASIRUOŠIMAS UŽGAVĖNIŲ KARNAVALUI

Chicagoje nestokojame įvairiausių renginių, tačiau vienas renginys skiriasi iš visų. Tai Užgavėnių karnavalas, kitų dar vadinamas kaukių baliumi. Šią karnavalų idėją prieš dešimtmetį sugalvojo jaunas dr. A. Paulius. Ir nuostabu, jau pirmasis užgavėnių karnavalas atkreipė Chicago lietuvių dėmesį. Dalyvių gausa nustebino rengėjus ir pralenkė visas viltis. Po šio pirmojo bandymo nebeatsakyta nuo užgavėnių karnavalų ruošimo kasmet. Dviem pirmiesiems vadovavo dr. A. Paulius, sekančioms Vytautas Markevičius.

Štai stovime iš šių metų užgavėnių karnavalo išvakarėse. Jis ruošiamas Jaunimo centre, š. m. vasario mėn. 12 d. Karnavalą ruošia LB Vidurio Vakarų apygardos apylinkės. Visas karnavalo pelnas, kas svarbiausia, numatomas atiduoti II Pasaulio Lietuvių Dienų rengimo komitetui. Vyriausias karnavalo organizatorius — karnavalų sumanytojas dr. Algis Paulius.

Karnavalo negalima vadinti kaukių baliumi nors kaip tik karnavale vyrauja įdomios ir daug kaukių. Tačiau damos nesipuošia balinėmis, ilgomis sukniomis, o vyrai nedėvi smokingų ir frakų. Tad apranga išieginė, margaspalvė, puikiai derinantis prie visos nuotakos.

Lietuvių Tautiniuose Namuose (LTN), Chicagoje, ruošia AUŠROS šimtmečio paminėjimą.

Paskaitą skaitys LB visuomeninių reikalų tarybos pirm., istorikas dr. Algirdas Budreckis, meninę dalį išpildys solistė Audronė Simonaitytė-Gaižiūnienė. Veiks Aušros ir pogrindžio spaudos vaizdinė paroda (Broniaus Kviklio).

Komitetui vadovauja visuomenininkas dr. Leonas Kriaučeliūnas.

Kviečiami tą dieną skirti AUŠRAI ir dalyvauti minėjime.

Ir šiais metais taip bus. Rengėjai pageidauja, kad savo skaisčius veidus pridengtų įdomios, išradingos, originalios kaukės drauge su apranga. Atsimintina, kad bus kaukių paradas ir teisėjai spres kurios kaukės gražiausios, premijuotinos ir už jas duos pinigines ir daiktines dovanas.

Ką matysime karnavale? Meninėje programoje pasirodys net trys tautinių šokių grupės — Vytis, Spindulys ir Grandis.

Muz. Faustas Strolia su savo Vaiva atliks, kaip paprastai, gana originalią, įdomią programą. Galėsite užsukti į Las Vegas naktis. Juk įdomu. Jose pabuvoti tikrai smagu.

Gros net trys patys geriausi Chicago orkestrai: Neolituanai, Aidas ir Vytis. Tad be abejo, galėsime smagiai pašokti polką, ar svajingą tango, ar trinkelėti jaunatviškų šokių.

Prašom namuose neprisivalgyti ir neprisivaikinti. Čia visų laukia geriausi kulinariai — Brighton Parko LB apylinkės pirmininkės Salomėjos Daulienės vadovaujami, paruošę pačių geriausių, sakyčiau net lietuviškais vardais vadinamų valgių.

Rengėjai sako, kad veiks net keletas specialių atgavos užėigų. Iš stipresniųjų gėrimų užėigai vadovaus LB Marquette Parko apylinkės valdyba, su savo pirmininke Birute Vindašiene. Karnavale tvarką prižiūrės Miško broliai. Sako šaunūs ir griežti vyrai. Tad jaunimėlis prašomas neperdaug įsilinksminti, kad būtų išlaikyta gera nuotaika, malonus visų kartų pabendravinimas, kad nebūtų sudrumstas mūsų kultūringas elgesys.

Na, kur čia visas išdaigas ir suminėsi. Jų, neabejoju, bus tikrai daug. O jas paruoš, atliks, be LB padalinių, dar tokie entuziastai kaip Būdžiai, Gintarės, neolituanai ir kitos organizacijos.

Vyrai ir moterys, berniukai ir mergaitės pasislėpkite po gražiomis kaukėmis. Bus įdomiau ir pats Užgavėnių karnavalas spalvingesnis, įdomesnis.

Jurgis Janušaitis

• Antanas Pronckevičius, geologistas, neseniai atvykęs iš Lietuvos, pasikalbėjime su Chicago Tribune reporteriu patvirtina faktą, kad Sovietijoje prie dujų vamzdžių tiesimo, naudojami politiniai kaliniai.

• Alvudo sodyboje Chicagoje prieškalėdiniame pobūvyje buvo pagerbtas tos sodybos steigėjas dr. J. Adomavičius. Programą atliko V. D. šaulių rinktinės choras, vadovaujamas muz. J. Mačiulio.

"LABDARA" DĖKOJA

Sveikinant su 1982-aisiais metais, "Labdaros" draugija priminė, kad pasaulis apimtas audrų ir kad mūsų tėvynainiai, ypač Lenkijoje šaukiasi pagalbos. Mūsų visuomenė jautriai atsiliepė ir siuntė paramą. "Labdaros" valdybai irgi teko daugiau darbo atlikti. "Labdara" galėjo, ačiū mūsų visuomenės palankumui, žymiai daugiau paramos suteikti jos ypač reikalingiems. Šie metai nebus lengvesni, ir mes turime glaudyti savo eiles ir ištverti, padėdant silpnesniems.

Pranešame 1982-jų metų "Labdaros" apyvartą: Gauta nario mokesčio DM. 2.176,14, šalpai ir stipendijoms 11.555,40, siuntoms į Lenkiją ir kitų pajamų 2.098,42. Išleista šalpai ir stipendijoms DM 12.352,94, siuntoms į Lenkiją 1.896,91, kitos išlaidos 1.094,71.

"Labdaros" Draugija širdingai dėkoja nariams ir rėmėjams už paramą, kuri įgalina Draugiją padėti mūsų tautiečiams, ir tikisi šiais metais irgi mūsų visuomenės palankumo.

"Labdaros" Draugijos valdybos vardu pirmininkas J. Glemža, Conventrain 33, 7260 Calw-Hirsau, V. Vokietija.

OPPORTUNITY FOR PHYSICAL THERAPIST
Andrew Kaul Memorial Hospital, a 240 bed acute and skilled nursing facility located in northwestern Pennsylvania, is accepting applications for a full-time staff physical therapist. Varied caseload, consisting of both inpatients and outpatients. Must be licensed or eligible for licensure in Pennsylvania. Excellent salary and fringe benefit program. Qualified candidates should submit their resume to or call the personnel director, Andrew Kaul Memorial Hospital, St. Marys, PA. 15857. (814) 781-7500, Ext. 387. An equal opportunity employer. M/F. (46-5)

Viešėdami Chicagoje aplankykite **PARAMA**
MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVE

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. JANUŠAITIS ir J. MAŽEIKA

Čia rasite didžiausią pasirinkimą vietinių ir importuotų likerų ir kitokių gėrimų, gi delikatesų skyrius stebina savo įvairumu.

Kainos žemos — Pasirinkimas didelis

APSILANKĘ — ĮSITIKINSITE.

Turi Lietuva nemaža įžymių žmonių Vienas iš tokių žmonių yra šiuo metu gulągo kančias kenčias Antanas Terleckas, baigęs Vilniaus universiteto ekonomikos ir istorijos fakultetus, draugiškas, gerbiamas ir jaunimo mėgiamas žmogus. Jis, negalėdamas pakęsti tarybinės valdžios daromų skriaudų lietuviams, dažnai kėlė balsą, protestavo žodžiu ir raštu, ne kartą drąsiai rėžė saugumiečiams tiesą į akis. Jam už tai buvo atsilyginta.

Jau ne pirmą kartą A. Terleckas parengtinio tardymo ir po teismo prieš išvežant į kalinimo vietą 1979. X. 41 — 1980. X. 5 buvo įkalintas Vilniuje, saugumo komiteto požemiuose, kur jau tūkstančiai lietuvių prarado savo sveikatą, neteko laisvės, kur žvėriškai buvo tyčiojamosi ir tebesityčiojama iš švenčiausių teisių ir žmogaus orumo. Tardomas A. Terleckas atsisakė duoti parodymus, todėl jam buvo sudarytos itin sunkios kalinimo sąlygos: ilgai buvo neleidžiama susirašinėti su šeima, kiauras paras jis buvo tardomas penkių aukšto rango tardytojų: Lazarevičiaus, Markevičiaus ir kt. Paskutinį pusmetį prieš pat teismą jis buvo laikomas su labai pavojingais žmonėmis. "Nuo vasario 20 buvau laikomas su labai nervuotais žmonėmis. Aleksandrui vaikystėje Sibire galvą kirviu praskėlė, o Juozui Vilkaviškio rajone kažkas kastuvu makaulė aptalžė. Siutui praėjus Aleksandras būdavo labai geras, o Juozas visą laiką tylėdavo (su juo buvau nuo VI. 6 iki VIII. 25). Pavargau su jais", — kiek vėliau 1981. II. 26 rašė laiške A. Terleckas, kurio bylos medžiagą kruopštūs saugumo darbuotojai sudarė net keliolikos tomų. Su tokiu kalnu popierių A. Terleckui buvo duota nepaprastai mažai laiko susipažinti.

Kalinyms buvo taip požemių ir tardymų įtampos išvargintas, kad pirmąją proceso dieną per pertrauką, jį ištiko priepuolis. Todėl po pertraukos, dar negalėdamas atsigauti po ištikusio smūgio, neturėjęs jėgų net kalbėti. Teisme dalyvavusi gydytoja tvirtino, kad teisiamasis A. Terleckas yra nuolatinėje jos priežiūroje, gaunąs stiprius vaistus ir teismo metu jo sveikata esanti patenkinama. Per teismą A. Terleckas, kaip ir jo bičiulis Julius Sasnauskas, elgėsi ramiai, su jam būdingu jumoru, šviesiu optimizmu, nors iš tikrųjų buvo neapsakomai išvargintas, nukamuotas ir išsekintas. Savo principų, pasaulėžiūros ir įsitikinimų nė vieno žodžiu nepasmerkė savo veiksmų neapgailėstavo. Teisme, be arti-

GELBĖKIME ANTANĄ TERLECKĄ

miausių šeimos narių, dalyvavo vien tik saugumiečiai ir kviestiniai.

Po teismo buvo paskleisti gandai, kad teisiamasis prisipažino kaltas, apgailestavo. A. Terleckas 1981. II. 12 ir II. 26 laiškuose rašė: "Teismo pertraukos metu gavau priepuolį... koresp. Jusytės ir Vaičiaus net akyse nemačiau, kaip ir jie mano asarų. Nieko neprašiau pasigailėjimo, prieš nieką nešliaužiojau, neverkšlenau. Advokatas patarė į paskutinį savo žodį įdėti "gailiuosi". "Griežtai atsisakiau". Šitaip rašė A. Terleckas, perskaitęs sufabrikuotą minėtų korespondentų, kurių plunksną vedžiojo saugumiečių ranka, "Tiesoje" iš-

baniją) niekas žmonių į kalėjimus nesodina", — 1981. IV. 9 rašė laiške nuteistasis.

Proceso metu saugumiečiai A. Terlecko žmonai pareiškė, kad jos vyro likimas nuo jų nepriklauso, kad nuo šiolei — jis teisingumo instancijų rankose. Tačiau tie patys saugumo darbuotojai nebeleido pasimatyti su nuteistuoju, nors po teismo teisėjas Ignotas davė leidimą žmonai, broliams, vaikams ir marčiai. Toks draudimas netgi buvo visiškai nemotyvuotas, nepaaiškinta priežastis. Negana to. Kai 1980. X. 5 A. Terleckas buvo išvežtas į kalinimo vietą, jam buvo neleista net artimųjų pristatyto maisto pa-

sirgo, neišlaikė, mirė. Trumpa, aišku ir ramu. Nereikia nei upėje skandinti, nei žvyruobėje su spygliuota viela surištomis rankomis pamesti, nei kokios avarijos organizuoti...

Kaip jis buvo vežtas, tur būt įmanoma aprašyti tik Solženicino ar Sruogos plunksnai. Jis buvo įspraustas kartu su kriminaliniais nusikaltėliais, Smolensko kalėjime išgyveno siaubingą žemės pragarą. Kriminalistai iš jo atėmė viską, kas tik buvo galima atimti. Jaroslavlio kalėjime buvo laikomas tokioj kameroj, kur grindis sėmė vanduo. Neretai kelioms dienoms jam tebuvo duodamas puskepalis duonos. Kad

"Mes visi būsime kalti dėl šio ir kitų lietuvių tebekalinčių ir vis dar atkakliai tebesilaikančių gyvybių..."

spausdintą straipsnį, šmeižiantį ir su purvais sumaišiusį A. Terlecko asmenį ir jo darbus.

Nors jam buvo pažadėta leisti tyrinėti Lietuvos istoriją, susipažinti su istoriniais archyvais, bet saugumiečiai įpratę duoti pažadus, kad jų neištesėtų.

Teismo nuosprendis, iš pirmo žvilgsnio žiūrint, tarytum buvo lyg ir "švelnus": treji metai laisvės atėmimo griežto režimo lageryje ir penkeri metai tremties. Ką gali žinoti, kokio čia išmonė — gal mažai buvo įkalčių tokioje gausybėje medžiagos, gal lėmė santūrus A. Terlecko ir J. Sasnausko elgesys teismo metu, o gal viešosios nuomonės baimė. Tik viena aišku, kad A. Terleckas tikrai buvo nubaustas neteisėtai. "Už mano veiksmus bent Europoje (išskyrus tik Al-

siimti. Mat, kaip paaiškino pareigūnai, "nebuvo kam atrakinti šaldyvuvo". "Iš šiltų daiktų tik kojines leido pasiimti" (19881. II. 26). Ir taip A. Terleckas iš Vilniaus atsidūrė Permės apskrityje, Čiusavajos rajono Kučino km. lageryje BC 389/36.

Per teismą tarytum "švelniai" nubaudę, sumanė gerokai kalinį "pavėžinti": į kalinimo vietą, kur traukiniu galima nuvažiuoti per pustrėčios tris paras, nuteistąjį vežė tik... 50 parų (nuo 1980. X. 5 iki VI. 23). Štai kokia odisėja laukė iškankinto, išvarginto ir ligoto kalinio. Saugumas tur būt samprotavo: gal toks "pavėžinimas" nežmoniškomis sąlygomis, pusalkanis gyvenimas, patyčios ir žvėriškas elgesys jį visiškai sunaikins. O visuomenei bus oficialiai pranešta: su-

tokia "kelionė" kuo ilgiau truktų, net kelis kartus būdavo vežamas į tą patį kalėjimą. "Ar galėjau kada nors pagaltoti, kad šį miestą (Kizelj) teks net 3 ar 4 kartus pravažiuoti. Visą kelionę aprašiau devyniuose laiškuose. Deja, nė vieno jų negavai. Rašysiu dar Smolensko ir Kalūgos prokurorams, tačiau jokios vilties nėra. XI.3 Sverdlovskėje umečiau laišką, kuriame tebuvo tik keli žodžiai. Kodėl jo neišsiuntė Tau? Ilgiausia išbuvau Permėje (net du kartus). 1958 m. Taišetą pasiekiau per 16 parų o 1980 m. perpus trumpesnį kelią veža 50 parų... Smolenske kalėjime... patys kaliniai 1-oje kameroje įrengė pragarą. Išivaizduok mane 60 rūkančių kriminalistų tarpe, kurie ištisą parą arbatą verda (vietoj malkų naudojama įvairiau-

sios medžiagos). Tokioj pirty ilgai neištversi nes ventiliacijos — jokios!... Žmogaus organizmas daro stebuklus — prie visko pripranta..." Tos "įvairiausios medžiagos" — tai iš kalinių atimti paskutiniai rūbai...

"Klausėt, kodėl mane vežė į lagerį net 50 parų? Į šį klausimą man neatsakė het generalinis prokuroras." "Ką teko išbandyti 1973-1974 m. galvojau, kad XX a. paskutiniame dvidešimtyje nieko baisesnio negalima sugalvoti. Pasirodo, galima! 1980 m. lapkričio 5-ąją sugrąžino iš Sverdlovsko kalėjimo į Permę taip išalkusį, kad sunku ir įsivaizduoti".

Oficialiai kaliniams leista rašyti laiškus, tik nė vienas iš 9 nepasiekė šeimos. Netgi žuvo tie laišškai, kurie buvo persiųsti ne paštu, o kitais keliais. Pasirodo, kad visi laišškai, siunčiami Terleckų šeimai, iš paskutinio pašto, aptarnaujančio tą rajoną, persiunčiami į Vilniaus saugumo būstinę. Adresato nepasiekė ir pirmasis laiškas iš Kučino lageryje. "Prokurorui skundžiausi ne dėl laiškų, o dėl mano asmenybės 50 parų trukusio "transportavimo". Įstatymas numato, kad kalinimas neturi suteikti "laikinau izoliuotam" nei fizinių, nei moralinių kančių. Kelionėje pakako tiek vieno, tiek kitų. Skundžiausi Smolensko, Permės ir Sverdlovsko kalėjimų administracijai" — prisipažįsta kitame laiške.

Jei bent tos kančios, tie pažeminimai, veidmanystė būtų pasibaigę lageryje. Kur tau! Netruksta jų nei Kučino barakuose. Įstatymas leidžia A. Terleckui per mėnesį parašyti du laiškus, o jam laiškų skaičius ribojamas. Saugumiečiai sulauko laiškų du, tris ir daugiau mėnesių. Kai kurie visiškai konfiskuojami. Tai "ideologiškai ydingi". Dėl kitų paprasčiausiai kaltinami pašto skyriaus karbuotojai. Užtat ne be reikalo Permės kankinys skundžiasi: "Jau ketvirtas mėnuo kaip nuo jūsų negauna jokios žinios. Kas atsitiko? Matyt, irgi negavot manųjų laiškų. XII. 10 rašydamas Generaliniam prokurorui, paliečiau ir šią temą", — rašoma 1980. XII. 25 datuotame laiške žmonai.

Artimieji, norėdami, kad greičiau pasiektų žinios, laiškus mėgina siųsti avia paštu. Tačiau tai bergždžios pastangos, kurias paliudija pats kaliny: "Nesiųsk laiško avia paštu. Juk jie nesuinteresuoti, kad greit gautų laiškus... avia ar rogių paštu (jei tokia pašto gadinė sugrįžtų) laiškus gausiu (sic) nustatytu laiku". Beviltski mėginimai kreiptis ir į lagerių vyriausybę. Ji — taip pat bejėgė: (Nukelta į 12 psl.)

Gelbėkime Antaną Terlecką...

(Atkelta iš 11 psl.)

"Nerašyk daugiau lagerio valdžiai, ką jie gali padėti? Jie vykdytojai (viską tvarko Vilniaus saugumo komitetas)".

"Taip nieko nežinau apie jūsų gyvenimą. Kažkam atrodo, kad mažai mane nuteisė, todėl susirašinėti trukdo... Pirmiau nors atvirutes praleisdavo greičiau. Teisinasi, kad neturi lietuviškai mokančio cenzoriaus. Tavo atvirutė rusų kalba parašyta. Kodėl tyčia ją taip ilgai laikė?" — stebisi A. Terleckas.

Šiokio tokio prasiblašky-mo teikia darbas. Nors jis dažnai būna sunku ir toks sunkus, kad, kilnojant po centnerį ir daugiau sveriančius geležinkelio pabėgius, dažnai gaunamas trūkis (ne veltui sakoma, kad Rusijos geležinkeliai karinių kaulais nukloti), tačiau ore ne taip įskausta galva, galima susitikti su žmonėmis, pamatyti šiek tiek gamtos. A. Terleckas jau kiek laiko dirbo valgykloje. Apie tai jis rašė "valgykloje sutikau dirbti tik todėl, kad jos vyresnysis... pedantiškai sąžiningas. Šiaip gan sunku... Parą išdirbęs, vos ant kojų pastovi... Kas antrą naktį tenka neišsimiegoti... dirbu kas antrą parą po 16 val... Susirgus vienam iš bendradarbių, tenka pasidailinti darbo valandomis... Ne tik ligoninė, bet ir kalėjime keletą mėnesių su malonumu pasėdėčiau... nakties darbą mielai keisčiau į kalinimą, nors į vienutę, kurią labai sunkiai pakeliu".

Lageryje netgi įstatymų leisti dalykai trukdomi, nesiskaitoma su jokių žmoniškumu, žmogaus orumu, įsitikinimais. Štai ką apie tai rašo A. Terleckas: "... Per Velykas dirbau. Valdžia žinojo, kas jas švenčia. Gal nugirdo draugus per pusryčius sveikinusius mane. Būdintis karininkas ir prižiūrėtojai ne kartą vizitavo valgyklą. Tik vėliau supratau, kad stebėjo, ar kartais negaminu ko nors velykiniam stalui. Labai nekokios jie nuomonės apie mano draugus ir mane patį... Susirinkom 15 žmonių. Šeiminkais buvom dar vienas lietuvis ir estas. Ant stalo nebuvo jokių vaisių. Nebuvo iš ko gaminti... Ant popieriaus papyliau Tavo atvežtų saldinių žirnelių. Teturėjom vieną pakelį arbatos, nes estas neturėjo teisės pirkti, o lietuvis Simokaitis, matyt, skolą gražino. Draugai atsinešė šventinę dovaną — mažytį tortą iš duonos, pabarstytą cukraus pudra, papuoštą tokiais pat žirneliais. Nežiūrint į tokį kuklų stalą, nuotaika buvo puiki. Šventė tęsėsi apie 15 minučių. Nesir-

norėjo susilaukti prižiūrėtojų" (1982. IV. 13).

O štai kaip buvo švenčiamos Kūčios: "... Vakar su S. šventėm Kūčias. Visam lageryje tik 2 katalikai. Turėjome tik svogūno galvą ir arbatos..."

"Ačiū, Elyte, kad daug meldeisi ir kad Dievas išklaušė Tavo meldimą. Baisu ir pagaltoti, jeigu būtų tekę Tau grįžti nepasimačius su manimi, o kiek grįžta!... Ant velykinio stalo buvo ir margučių. Seniai lageris matė margučius. Ukrainietis sukalbėjo trumpą maldą, pasveikino su šventėmis. Prisiminė visus mūsų draugus, kur jie bebūtų..."

Ypač kaliniams yra sunki bausmės pabaiga: "žinodami, kad paskutiniai mėnesiai kalėjime ar lageryje sunkiausi, man daro didelį spaudimą, susidedantį iš smulkių priekabių, patyčių. Lagerio vyriausiasis, mums girdint, mokė abu gydytojus ir medicinos seserį — "privalot reikalausti iš jų įtempto darbo, priversti juos dirbti... iki apsimėimo". Negalvok, kad nuleidęs galvą vergiškai tylėjau. Vienintelis atsikirtau, kad esu su jumis mandagus, to paties ir iš jo prašau. Buvo priverstas teisintis" (1982. V. 29).

Matyt, kad sutartinai su saugumu lagerio vadovybė visai stengiasi galutinai palaužti A. Terlecką iki tol, kol jis lapkričio mėn. 1982 m. turėtų būti išleistas į tremtį: "Jie, atrodo, to tik ir siekia, kaip čia gali išleisti mane į tremtį su sveiku stuburu. Reikia jį sulaužyti... Šiomis dienomis administracija vėl ėmė kabinėtis. Kenčiu, dantis sukanęs, bet turbūt neišversiu, ką nors iškrėsiu... Ankstyvą šalto pavasario rytą draugai pakvietė pabūti su jais kompanijoje. Nusprendžiau neiti. Tą pačią dieną kelis... labai griežtai nubaudė... Po trijų dienų nubaudė ir mane. Draugai juokiasi, kad nubaudė už tai, kad neatėjau į "žboriščią" (susibūrimą).

Saugumo užmačios lenda kaip yla iš maišo. Vilniaus saugumiečiai ne kartą tvirtinę, jog A. Terlecko likimui neturį jokios galios, po teismo jau ne jų rankose. Gyvenimas rodo ką kitą. (sic). Be jų žinios nesuteikiami pasimatymai, jų įsakymu panaikinamos lengvatinės sąlygos ir kt. Sakysim, jei kalinamasis neturi nuobaudų, jam gali būti skiriamas papildomas pasimatymas su artimaisiais ir papildomi du rubliai per mėnesį. Už juos jis gali nusipirkti bufete maisto. "Sekančią dieną manęs laukė dar vienas netikėtumas — man nedavė priklausan-

Klaipėdos atvadavimo 60 m. sukaktį minint sausio 16 d. Clevelande Šv. Jurgio parapijos salėje. Nuotraukoje prezidiumas. Prie mikrofono Vilija Nasvytytė. Sėdi iš kairės: ALT pirm. A. Pautienis, A. Kasulaitis, V. Jokūbaitis, kun. J. Bacevičius ir Klaipėdos sukilimo dalyviai J. Lozoraitis ir V. Bartuška.

J. Garlos nuotr.

čių dviejų gamybinių rublių. Gan abejingu balsu paklausiau, už ką dar kartą nubaudė? Vienas iš viršininkų be jokios diplomatinės atsakė kad "du rubliai duodami ne vien už gera darbą". O aš, naivuolis, iki šiol nežinojau, kad teisė į savo kruvinu darbu uždirbtus du rublius nusipelnoma kuo nors kitu..."

Saugumo "gundymai" nesiliauja net lageryje. Atvykęs saugumietis iš Vilniaus tikino A. Terlecką, kad užtenka jam tik atsisakyti įstatymu uždraustos veiklos, ir jis bus paleistas iš tremties: "Pernai aiškino, kad jiems pakanka tik atsisakyti įstatymu uždraustos veiklos. Mano pažiu-ras jiems visiškai esą nesvarbios". Vadinasi, štai kokia jų galia: net teismo nuosprendį gali pakeisti, kada tik nori.

A. Terleckas nesiduoda jokiems saugumiečių pažadams suvilioti, nepalūžta, nerašo prašomų "atgailos" straipsnių į spaudą, anot jo, "niekada nežadėjau tapti nei šuniškai nuolankus, nei aklai paklusnus".

Dažnai su baigiančiais kalėti atsitinka siaubingi dalykai. Štai vienas toks pavyzdys: "... Šiame pragare beliko vos pora mėnesių 12 metų iškalėjusiam ukrainiečiui. Jį išvežė, likus pusantro mėnesio iki bausmės galo. Ne trumpiau vežios ir mane po matuškos Rusijos kalėjimus", sau nerimu rašo A. Terleckas ir priduria: "Su šiurpu prisimenu Smolensko ir Sverdlovsko kalėjimų pragarą. Veždami į tremtį, kankins ne mažiau, kaip kankino gabendami į Kučino!... 1981 m. lapkričio mėn. įspėjo, kad man bus sudarytos labai sunkios gyvenimo sąlygos ir kad po 5 tremties metų sugrįšiu palaužta sveikata. Tačiau šiandien kitos išeities nematau. Mano likimas artimai susijęs su mūsų tautos likimu. Kas nesu-

geba paklusti, prisitaikyti, atsisakyti savo politinių pažiūrų, savo etinių-moralinių principų, tam lemta sunki kalinio ir tremties dalis... Kitos išeities nematau", — tarsi testamentą su skaudžiu nerimu, bet tvirtu ryžtu rašo A. Terleckas. Iš tikrųjų palaužti žmogaus valią net pasaulio galingieji nepajėgia. Ne taip lengva ir paprasta užgesinti žmogaus sieloje rusenančią dieviškąją kibirkštį. Todėl ir iš šio lagerio sklinda į visą pasaulį tiesos ir laisvės solidarumo ir teisingumo troškta balsai. Štai iš čia JAV prezidentą pasiekė laiškas, iš čia pasiųstas sveikinimas Lenkijos "Solidarumui". Savaime suprantama, kad saugumas už tai kaltina ir A. Terlecką. Užtat mėgins jį sunaikinti, sugniuždinti dar prie štai, kai ateis laikas šiek tiek atsikvėpti: tremties kelias.

Jei pasaulis neišgirs šio kalinio skundo, jai nepasipils reikalavimai išlaisvinti šį laisvės kovotoją, jis gali žūti. Tada Tave, Vilniaus, Niujorko, Vašingtono, Berlyno, Bostono, Dublino, Romos, Paryžiaus Londono ir visų pasaulio kraštų lietuvi, grauš sąžinė: mes visi kalti būsime dėl šio ir kitų lietuvių, tebekalinčių ir vis dar

atkakliai tebesilaikančių — Balio Gajausko, Viktoro Petkaus, Juliaus Sasnausko — ir kitų gyvybių. Kova už jų gyvybę ir laisvę — kova už Lietuvos gyvybę ir laisvę!

"Aušros" bendradarbiai (Aušra Nr. 31 — 1982 m.)

KRYŽIAŽODŽIO Nr. 1 SPRENDIMAS

M	A	R	N	A		A	V	K	A
I	Z	A	O	K	A	S		L	U
R	M		R	I	D	I	K	A	S
T	U	M	A	S		R	U	S	K
A	T	A				K	A	R	T
	A	M	U	R	A	S		A	R
A	S	U	N	T	A		I		A
U		T	R	I	B	Ū	N	A	S
S	P	A	R	T	A	K	A	S	
K	A	S	A			Ū	S	A	I

• OHIO AUTO BODY, savininkas Jonas Švarcas, 35571 Vine St., Eastlake, Ohio 44094, sąžiningai ir gražiai atlieka visus automobilių taisymo darbus. Iš nelaimės vietos pašaukius, automobilį atitepmia į savo dirbtuves ir greitai pataiso. Skambinkite tel: (216) 942-8038 ir viskas bus sutvarkyta.

JAKUBS AND SON Laidojimo Įstaiga

Della E., William J. Sr.,

William J. Jakubs Jr. ir

Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street, Cleveland, Ohio 44119

Tel. (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje. Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

PIRMA KARTĄ CLEVELANDE!

1983 kovo 6, sekmadienį, 4 v. p. p.

DIEVO MOTINOS PARAPIJOS AUDITORIJOJ

DIRVAI PAREMTI KONCERTE dainuos

Sol. Regina Žymantaitė-Peters

Sol. Mario Sereni, Metropolitan Opera.

REGINA ŽYMANTAITĖ-PETERS ir MARIO SERENI METROPOLITAN OPEROS BARITONAS SU SIMFONINIŲ ORKESTRU

Bilietai po 8, 6 ir 4 dol. Rezervuokite vietas skambindami
p. J. Budrienei 238-4337 ar į Dirvą 431-6344

IS LŠST CENTRO VALDYBOS VEIKLOS

LŠST Centro valdyba 1982-ųjų metų savo baigiamuose posėdžiuose aptarė kai kuriuos sekančių metų reikalus. Nutarta:

— Esant palankiom sąlygom, vasaros metu organizuoti atskiras, bent savaitgalio, šaulių bei jaunųjų šaulių stovyklas.

— Gegužės 15 d., Chicagoje, šv. Kazimiero kapinėse, surengti Romo Kalantos mirties metinį paminėjimą, kviečiant į jį jaunimo organizacijas ir visuomenę.

— 1983-aisiais metais Sąjungos Kultūrinės stovyklos nerengti. Vietoje to, paraginti visus šaulių dalinius — jų narius, kad kuo gausčiau dalyvautų LB-nės Chicagoje rengiamose Lietuvių Dienose ir ta proga, šaulių Namuose, surengti su atvykusiais šauliais, šauliškosios ideologijos temomis pokalbį-paskaitą.

— Surengti supažindini-

mo popietę su 1982-aisiais metais šaulių Sąjungos išleistais leidiniais-knygomis ir atskirai su Lietuvos žemėlapiu (A. Gustaičio).

— LŠST Statuto Komisijoje aktyviai testuoti, kruopštumo ir daug pastangų reikalaujantį, Lietuvos šaulių Sąjungos Tremtyje Statuto pakeitimo bei papildymo projekto darbą.

— Pagal galimybę, finansiniai remti mūsų veiksmų, kultūrinių institucijų bei organizacijų bendrinius Lietuvos laisvinimo darbus, lietuviybės palaikymą, kultūros, švietimo, knygų leidimo spaudos bei radijo bangomis informacinius didesnius užsimojimus ir raginti atskirose vietovėse šaulių dalinius prie šios paramos prisidėti.

— Į Centro valdybą kooptuoti, Spaudos bei informacijos dalies vedėjo pavaduotojo pareigoms j. š. J. Paštuką.

— Surengti visasąjungi-

nės apimtį, tarpkuopines bei individualias vyrų-motėrų grupėje 1983-ųjų metų šaudymo varžybas.

— Centro valdybos išdui papildyti, išvardintų metinių užsimojimų įgyvendinimo reikalams, rudenį surengti šaulių namuose, Chicagoje parengimą su meninę programą, vaišėmis ir šokiais.

Inf. tarnyba

NETEISINGI KALTINIMAI

Jau keletą metų JAV spaudoje skelbiama, kad JAV-se gyvena nemažas skaičius nacių kolaborantų, jų tarpe ir lietuvių. Jau keletą tokių bylų sudarė ir mūsų išeivijos aktyvesniems asmenims ir blogiausia, kad visa tai daro remdamiesi tik iš okupantų gaunamais duomenimis, kaip liudininkų klaidingais parodymais. Iš Amerikos valdžios išgautais pinigais yra samdomi gerai apmoka-

mi advokatai, sugebantieji sudaryti klaidingas bylas "nusikaltėliams" ir provokuoti liudininkus.

Tokių Maskvos melų aki-vaizdoje labai svarbu visiems lietuviams prisidėti ir vieningai veikti, kad būtų demaskuojamas toks Lietuvos okupantų melas norint pridengti savo vykdomą kolonializmą ir skelbti viešumai klaida ir prievarta apkaltintus asmenis.

Tuo tikslu LB New Yorko Apygardos pirmininkas Aleksandras Vakselis sukvietė organizacijų atstovų susirinkimą š. m. sausio 13 d., Kultūros židinyje Brooklyn. Susirinkime dalyvavo 12 organizacijų atstovų. Rasa Razgaitienė padarė bendrą pranešimą apie dabartinius apkaltintus lietuvius, būtent: dail. Juodį, Kungį, Palčiauską ir k. Kadangi tos bylos yra nekriminalinės, o civilinės, tai advokatai pataria veikti per savo etnines grupes, tačiau mūsų organizacijos turėtų su-

sijungti, kad būtų įmanoma praveisti galimai didesnę akciją.

Susirinkusieji įnešė įvairių pasiūlymų, kaip tą akciją pradėti. Advokatai labai brangiai kainuoja, todėl būtina, kad mūsų organizacijos tą akciją paremtų. Platesniam visuomenės supažindinimui š. m. vasario 6 d. Kultūros židinyje kviečiamas visuomenės susirinkimas, kuriame bus du prelegentai: dr. A. Damušis ir adv. Račkauskas. Po pranešimų atsakys į klausimus. Organizacijos turėtų aukoti po 25 dol. gynybai. Šių nutarimų organizavimui išrinkti Aleksandras Vakselis ir Rasa Razgaitienė.

(eč)

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

COSMOS PARCELS EXPRESS CORPORATION

Licensed by VNESHPOSYLTORG

Gera pažįstama firma, kuri per daugelį metų skubiai ir tiksliai aptarnauja savo skaitlingą klientūrą, siunčiant

DOVANAS-SIUNTINIUS

I LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ, UKRAINĄ ir t.t.

GAVĖJAS NIEKO NEMOKA.

TŪKSTANČIAI KLIJENTŲ PATENKINTI.

VISI SIUNTINIAI APDRAUSTI.

GARANTUOTAS SKUBUS IR TIKSLUS

PRISTATYMAS.

Visuose mūsų skyriuose rasite didelį kiekį įvairių aukštos kokybės prekių prieinamomis kainomis.

Informacijų ir nemokamų katalogų prašykite mūsų vyriausioje įstaigoje ir visuose mūsų skyriuose.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORPORATION

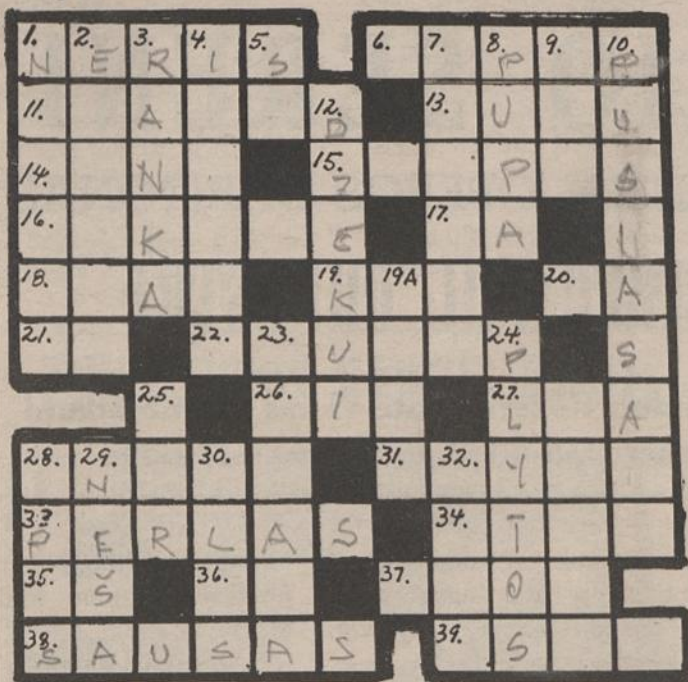
40 East 49th Street (Corner of Madison Ave.)

NEW YORK, N. Y. 10017

Tel.: (212) 758-1150, 758-1151

Apple-Valley, Minn. 55124	72 County Road No. 42	612-432-3939
So. Boston, Mass. 02127	393 West Broadway	617-268-8764
Bridgeport, Conn. 06610	1880 Seaview Ave.	203-367-2863
Chicago, Ill. 60629	2501 West 69 Street	WA 5-2737
Cleveland, Ohio 44134	6089 State Road	884-1738
Fort Wayne, Ind. 46808	1807 Beineke Road	432-5402
Grand Rapids, Mi. 49505	1541 Plainfield Ave. NE	616-361-5960
Hackensack, N. J. 07601	112 Main St.	201-342-9110
Irvington, N. J. 07111	1082 Springfield Ave.	374-6446
Hartford, Conn. 06106	1839 Park St.	203-232-6600
Lakewood, N. J. 08701	241 Fourth Street	FO 3-8569
Montebello, Ca. 90610	1800 W. Beverly Blvd.	213-727-0884
Miami Beach, Flo. 33139	1352 Washington Ave.	305-532-7026
New Haven, Conn. 06511	1329 Boulevard	LO 2-1446
Newark, N. J. 07106	398 Sanford Ave.	373-8783
New York, N. Y. 10003	45 Second Ave.	AL 4-5456
New York, N. Y. 10011	135 West 14 St.	CH 3-2583
Philadelphia, Pa. 19122	1214 N. 5th Street	PO 3-4818
Philadelphia, Pa. 19141	4925 Old York Rd.	GL 5-9586
Pittsburgh, Pa. 15203	1307 E. Carson Street	HU 1-2750
Waterbury, Conn. 06710	555 Cook Street	756-1668
Worcester, Mass. 01610	144 Millbury Street	SW 8-2868
Youngstown, Ohio 44503	309 W. Federal Street	RI 3-0440

Kryžiažodis Nr.2

b. agn.

Gulsčiai: 1 — Lietuvos upė; 6 — Dokumentas; 11 — Jūros gyvis; 13 — Sen. rūbas; 14 — Europos miestas; 15 — Legendarinė asmenybė (Eneidės herojus); 16 — Planeta; 17 — Raginimas; 18 — Antrasis tomas (be nosinės); 19 — Populiarus gėrimas (angl.); 20 — Apavo skienu (ir mūsų poeto inicialai); 21 — Gaida; 22 — Skaitytojų mėgiamas liet. rašytojas; 26 — Autentiškas (sutrumpinimas); 27 — Lietuvoj buvusi populiari rūkalų markė; 28 — Nuo žemės veido pranykęs tikrasis amerikietis; 31 — Smuikų "tėvas"; 33 — Augalas ir brangenybė; 34 — Vaivorykštės deivė; 35 — "Žvakidės" autoriaus inicialai; 36 — Tai vadinasi, žagsi?! 37 — Karinių klajoklių valda; 38 — Išdžiūvęs; 39 — Sen. indų deivė.

Stačiai: 1 — Lietuvos istorinė vietovė; 2 — Rytų valdovo titulas; 3 — 3 — Kūno dalis; 4 — Vabzdys; 5 — Latvijos upė; 7 — Senovės meno židiny; 8 — Ankštinių šeimos augalas; 9 — Turko garbės laipsnis; 10 — Vandens ruožas tarp žemynų; 12 — Dzūkas pasakytų (tar. nuosakoj), jei užleisi jam vietą; 19 — Žinių agentūra; 23 — Liaudies kūrybos perlas; 24 — Medžiaga, vartojama statyboje; 25 — Žymaus amerikiečio vardas; 28 — Lėdas; 29 — Sienos įduba; 30 — Afrikoj esančio miesto pirmoji dalis; 32 — žudiko šūkis!

Kryžiažodžio Nr. 2 sprendimas bus paskelbtas sekančiame Dirvos numeryje.

b. agn.—

DETROITO LIETUVIAI

Antanas Grinius

VASARIO 16 MINĖJIMAS

Vasario 16 minėjimas bus pradedamas vasario 13 d. 10:30 val. šv. mišiomis, kurios bus atlaikytos visose trijose lietuvių parapijų bažnyčiose: Dievo Apvaizdos, šv. Antano ir šv. Petro. Organizacijos su vėliavomis ir visuomenė mišiose dalyvauja savo pasirinktoje bažnyčioje.

Amerikos ir Lietuvos vėliavos, minėjimo diena, bus pakeltos 9:30 Dievo Apvaizdos parapijos kieme.

Prie miesto rotušės Lietuvos vėliava bus pakelta vasario 16 d. 8 val. ryto ir nuleista 5 val. vakaro.

CLEVELANDO PARENGIMAI

• VASARIO 12 D., 6:30 v. — Lietuvos laisvės vigilija. Rengia Dievo Motinos parapija.

• VASARIO 12 D. Pilėnų tunto blynų balius.

• VASARIO 13 D. Lietuvos Nepriklausomybės šventės minėjimas. Rengia Amerikos Lietuvių Taryba.

• VASARIO 19 D. Jaunųjų talentų muzikos konkursas. Rengia LB Kultūros taryba Dievo Motinos parapijos auditorijoje.

• VASARIO 20 D. Neringos skaučių tunto vėliavos šventinimas.

• VASARIO 27 D., 4 val — Koncertas dalyvaujant sol. Aldonai Stempužienei ir kanklių solistei Mirgai Bankaitytei Dievo Motinos parapijos auditorijoje. Rengia Dievo Motinos parapija.

• KOVO 6 D. Dirvos koncertas Dievo Motinos parapijos auditorijoje.

• KOVO 13 D. Kaziuko mugė.

Minėjimas - akademija ir meninė dalis įvyks vasario 13 d. 12:15 val. Dievo Apvaizdos parapijos Kultūros centre.

Minėjime bus renkamos Lietuvos laisvinimo reikalingos aukos.

KAUKIŲ BALIUS

Praeitais metais surengtas užgavėnių-kaukių balius

buvo populiarius ir sėkmingus. Toks pat balius yra rengiamas ir šiais metais vasario 5 d. Kultūros centre. Pradedamas 7 val. kokteiliu ir 8 val. prasidės programa, kurią atliks Fausto Strolis vakalinis vienetas "Vaiva". Šokiams gros Dariaus Polikajčio orkestras "Aidas" iš Chicagos. Šokių metu bus premijuojamos kaukės. Balių rengia Detroito ateitininkai.

Vietos ir stalai užsakomi pas V. Neverauskienę telef. 268-7312.

NOTARY PUBLIC

JUOZAS MIKONIS — Realtor
savininkas

EAST SHORE REALTY

866 East 185 Street, Cleveland, Ohio

Telef. office 481-6900, res. 531-2190

Turime namų Cuyahoga, Lake ir Geauga apskrityse, ypač apie naują parapiją. Taip pat ir naujoji lietuvių kolonijoje, SUNNY HILLS, Floridoje, 955 mylios nuo Clevelando.

Norintieji pirkti ar parduoti prašom kreiptis į mano įstaigą.

MATAS & TURNER REALTY

501 E. 185 ST., EUCLID, OHIO 44119
486-2530

RITA MATAS — G.R.I. — BROKER

DALIA KASULAITIS
ALGIS MATAS
DALIA ŠIRVAITIS
PETRAS MATAS
ANTANAS KALVAITIS
PATRICIA SAJOVEC
JONAS DUNDURAS
VYTAS MATAS — teisinis patarėjas

AMBER STUDIOS, Inc.

Tel. (216) 531-3500

505 East 185 Street,
CLEVELAND, Ohio 44119

Galerija atidaryta kiekvieną dieną, išskyrus trečiadienius

CLEVELANDE ir apylinkėse

VASARIO 16 MINĖJIMAS CLEVELANDE

Lietuvos Nepriklausomybės atstatymo 65-rių metų sukakties minėjimas įvyks sekmadienį, š. m. vasario mėn. 13 d. sekančia tvarka:

10 val. ryte — Šv. Mišios DMNP lietuvių parapijos bažnyčioje. Prieš Mišias — vėliavų pakėlimas prie paminklo žuvusiems už Lietuvos laisvę.

10:30 val. ryte — Šv. Mišios Šv. Jurgio lietuvių parapijos bažnyčioje.

4 val. p. — Iškilmingas minėjimas DMNP parapijos salėje, 18022 Neff Road.

Kalbas pasakys VLIKO vicepirmininkas dr. Domas Krivickas iš Washingtono ir naujai išrinktas JAV kongresmanas Edward F. Feighan.

Koncertinę dalį atliks solistai V. ir M. Momkai iš Chicago.

Organizacijos yra prašomos dalyvauti pamaldose ir minėjime su savo vėliavomis ir visi Clevelando ir apylinkių lietuviai yra prašomi skaitlingai dalyvauti.

Amerikos Lietuvių Tarybos Clevelando Skyriaus Valdyba

• **Jadvyga Budrienė**, Dirvos paprašyta, sutiko būti Dirvos koncerto kovo 6 d. gen. bilietų platintoja. Dirva ją įgalioja kreiptis į visas Clevelande esančias organizacijas ir asmenis, įsigyti bilietus į kovo 6 d. koncertą, tuo paremiant Dirvos leidimą. Prašom skambinti p. J. Budrienei tel. 238-4337.

• **Clevelando lietuviai**, suinteresuoti dalyvauti Lietuvių operos pastatyme "I Lituani" II PLD metu Chi-

cagoje, skubiai tesikreipia į Vaznelio prekybą Chicagoje, nes bilietai baigiami išparduoti.

• **Lietuvos Senovės Paminklai** M. Blyno knygos pristatymas įvyks 1983 m. vasario 6 d., sekmadienį, 4 val. p. p. Lietuvių Namuose.

Knygą pristatys Algirdas Kasulaitis. Meninėje programoje solistas Julius Kazėnas, akompanuoja muz. Bronius Kazėnas.

Visuomenė maloniai kviečiama dalyvauti. Rengia LAS Clevelando skyrius.

• **Namų modernizavimo** paroda atidaroma Clevelando konvencijų centre sausio 27 d. ir tęsis iki sausio 30 d. Parodoje išstatyta daug įdomių daiktų ir bus demonstruojami įvairūs darbai, ryšium su namų įrengimu ir modernizavimu.

• **Provizorius Kazimieras Mažonas**, gyv. Parmoje, Dirvos skaitytojams pažįstamas iš spausdintų atsiminimų, nežinodamas kad metų našta jau artėja prie šimto, atidžiai seka lietuvių spaudą ir domis lietuviškais reikalais, tik jau nepajėgia dalyvauti visuose parengimuose. Atnaujindamas Dirvos prenumeratą, pridėjo auką 23 dol. Ačiū.

APDRAUDOS reikalais geriausius patarnavimus gausite kreipdamiesi į **OBELENIS** apdraudos įstaigą. Skambinti **ZENONUI** (216) 531-2211 arba **SAULIUI** (216) 461-3500.

1983 METŲ MUZIKOS KONKURSA LAIMEJUSIŲ

JAUNŲJŲ MUZIKŲ

KONCERTAS

šeštadienį, vasario 19 d. 7:30 val. vak.

DIEVO MOTINOS PARAPIJOS AUDITORIJOJE

Koncerte dalyvaus pianistai, solistai, instrumentalistai.

Bilietai 5 — 3 dol.

Rengia JAV LB KULTŪROS TARYBA

Clevelando ramovėnų susirinkimo prezidiumas. Iš kairės: cv pirm. A. Jonaitis, susirinkimo pirm. V. Jokūbaitis, išd. Pr. Mainelis, skyr. pirm. K. Gaižutis ir susirinkimo sekr. J. Naujokaitis.

CLEVELANDO RAMOVĖNŲ VEIKLA

LKVS "Ramovė" Clevelando skyriaus metinis narių susirinkimas įvyko sausio mėn. 15 d. Lietuvių namuose. Clevelando skyriaus pirmininkas K. Gaižutis atidarė skyriaus narių susirinkimą. Atsistojimu ir minute buvo pagerbti mirę skyriaus nariai ir žuvę Klaipėdą vaduojant. Į prezidiumą pakvietė centro valdybos pirm. A. Jonaitį ir skyriaus garbės narį P. Mainelį, o skyriaus susirinkimui praversti — Vytautą Jokūbaitį ir sekretorium Joną Naujokaitį. Darbotvarkė priimta be pakeitimų. Buvo perskaitytas praeitų metų susirinkimo protokolas.

Skyriaus pirmininkas K. Gaižutis padarė ilgesnį pranešimą apie praeitų metų skyriaus valdybos atliktus darbus.

1982 m. gegužės 26 d. skyriaus valdyba buvo nuvykusi į Kalvarijos ir Erievų kapines. Sutvarkė skyriaus mirusių narių antkapius ir prie kiekvieno antkapio įsmeigė po tautinę vėliavėlę. Gegužės 30 d. pamaldos Šv. Jurgio bažnyčioje. Skyrius dalyvavo su vėliava bažnyčioje. Ramovėnų choras giedojo bažnyčioje, vadovaujamas G. Karsokienės.

Rugpjūčio 29 d. žurnalui "Karys" paremti gegužinė. Kariui pasiūsta 200 dol.

Lapkričio 20 d. kariuomenės atkūrimo minėjimas balius. Paskaitą skaitė A. Jokūbaitis iš Toronto, meninę dalį atliko ramovėnų choras vad. G. Karsokienės.

Ramovėnų choras rengiasi paminėti savo veikimo dešimtmetį, kuris įvyks balandžio 30 d. Choro vadovė G. Karsokienė.

Dr. A. Rukšos knyga "Kovos dėl Lietuvos Nepriklausomybės" II tomas. Skyriaus valdyba išplatino 100-ir už 1000 dol. nupirko III tomo knygą. Skyriaus valdyba išplatino III tomo

Sukaktuvininkas ir skyriaus garbės narys ramovėnas Pranas Mainelis buvo pagerbtas, įteikiant jam dovanėlę. Iš kairės: Pr. Mainelis, sekr. Ign. Stankus ir pirm. K. Gaižutis.

J. Garlos nuotr.

65 knygas ir į skyriaus kasą sugrįžo 1000 dol.

Ramovėnų vyrų choro plokštelė "Kur dangus ugnim liepsnoja" platinama toliau.

Iš "Kario" administracijos gautos knygos išplatinotos ir pilnai atsiskaityta. Clevelandiečių dėka buvo pasiūsta šie du tomai visom Lietuvos atstovyboms, LP Institutui, Vasario 16 gimnazijai.

Toliau sekė išdininko, kontrolės komisijos pranešimai. Susirinkimas pranešimus patvirtino. Trumpas pranešimas centro valdybos pirm. A. Jonaičio.

Į skyriaus valdybą išrinkti: J. Citulis K. Gaižutis, J. Naujokaitis, P. Mainelis ir Ig. Stankus.

Paaikšėjus, kad susidarė pakankamas skaičius sutinkančių kandidatuoti į centro valdybą. Clevelando skyrius nutarė kandidatuoti į centro valdybą, kuri bus renkama gegužės mėn. 21-22 d. Clevelande. Kandidatų sąrašas į centro valdybą atviras. Siūlykit!

Clevelando skyrius turi 121 narį. Susirinkimas išrinko 10 atstovų į skyrių atstovų suvažiavimą.

Buvo pagerbtas skyriaus garbės narys, ilgametis skyriaus išdininkas sulaukęs 80 metų P. Mainelis.

Įteikta simbolinė dovanėlė. Sugiedota ilgiausių metų.

Susirinkimas baigtas Lietuvos himnu. (d)

• **PERKANT IR PARDUODANT NAMUS** prašome kreiptis į **ČIPKUS REALTY**, 31715 Vine St., Willowick, Ohio 44094. Tel. 943-0910.

• **PATRIA** prekybos namuose, 794 E. 185 Street, Clevelande, yra didelis pasirinkimas vietinių ir importuotų maisto produktų, įvairių skanumynų, lietuviškos juodos duonos, o dovanų skyriuje yra gintaro, plokštelių, audinių, knygų ir lietuviškų sveikinimo kortelių. Prašome atsilankyti. Telefonas 531-6720.

• **OHIO AUTO BODY**, savininkas Jonas Švarcas, 35571 Vine St., Eastlake, Ohio 44094, sąžiningai ir gražiai atlieka visus automobilių taisymo darbus. Iš nelaimės vietos pašaukius, automobilį atitepmia į savo dirbtuves ir greitai pataiso. Skambinkite tel. (216) 942-8038 ir viskas bus sutvarkyta.

Skaitykit ir platinkit
D I R V A

DIRVA

• Dr. A. Geručio parašyta monografija "DR. DOVAS ZAUNIUS", kurią išleido Vilties leidykla jau išparduota ir prašome užsakymų nebesiųsti.

• Dr. K. Bobelis, Vliko pirmininkas, iš Strasburgo, Prancūzijos, kur jis buvo nuvykęs į Europos parlamento sesiją, siunčia Dirvos skaitytojams sveikinius ir rašo, kad Europos parlamente buvo labai įdomūs debatai dėl Pabaltijo valstybių laisvės ir sovietų okupacijos. Su daugumos priimta rezoliucija atverčiamas naujas lapas laisvės kovoje.

• Smuikininko Izidoriaus Vasyliūno laidotuvių metu buvo suaukota spaudai. Vėlionies našlė E. Vasyliūnienė dalį aukų — 50 dol. atsiuntė ir Dirvai už ką nuoširdžiai dėkojame.

• Dr. L. Kriaučeliūnui negalint dalyvauti Vasario 16 minėjime Los Angeles mieste, pagrindiniu kalbėtoju sutiko būti Jonas Daugėla iš Floridos.

• Liucija Mažeikienė sausio 28, 29 ir 30 d. dalyvaus kaip atstovė Kalifornijos respublikonų partijos konvencijoje Sacramento mieste. Kartu vyksta ir jos vyras inž. Antanas Mažeika, ALT Los Angeles skyriaus pirmininkas, ta proga užmegsti artimesnius ryšius su respublikonų atstovais.

• ALT S-gos Chicagos skyriaus valdyba Dirvai paremti atsiuntė 50 dol. su N. Metų linkėjimais. Ačiū už auką ir linkėjimus.

• Lietuvių Moterų Federacijos Waterburio klubas, per išd. Albiną Paliulienę, Dirvai paremti atsiuntė 25 dol. Ačiū už auką.

LAIMAI BOBELYTEI

— JASAITIENEI

mirus, jos vyrui dr. STASIUI JASAIČIUI, dukrai DALIAI, sūnui JURGIUI, broliams dr. KAZIUI ir inž. JURGIUI BOBELIAMS reiškiame gilią užuojautą

DEGĖSIŲ ŠEIMA

A. + A.

ADOLFUI MASILIONIUI

mirus, jo broliui dr. JUOZUI MASILIONIUI, dr. VIKTORIJAI MIKNIENEI ir jų šeimoms bei artimiesiems reiškiame gilią užuojautą

Ohio Lietuvių Gydytojų
Draugija

A. A.

ELENAI MATULEVIČIENEI

Lietuvoje mirus, jos dukroms LAIMAI ir JANINAI su šeimomis bei giminėms ir artimiesiems reiškiame nuoširdžiausią užuojautą ir kartu liūdime

Janina Ūsienė
Vytautas Ūsas
Grażina ir Ričardas Pauliukoniai

Kas yra tas laimingasis? Dovanų traukimas Dirvos rėmėjams sausio 20 d. Lietuvių Namuose. Prie urnos: JAV LB krašto valdybos pirm. dr. A. Butkus, Gražina Plečkaitienė, Gražina Kudukienė ir ALT S-gos Clevelando skyriaus pirmininkas ir Ramovė centro valdybos pirm. J. Garlos nuotr.

PASKIRSTYTOS DIRVOS DOVANOS

Š. m. sausio 20 d. Lietuvių Namuose įvykusiame Dirvos koncertui ruošti komiteto posėdyje, dalyvaujant Vilties draugijos pirmininkui dr. Danieliui Degėsiui ir Dirvos redaktoriui Vytautui Gedgaudiui buvo atliktas Dirvos dovanų traukimas 1982 metų rėmėjams.

Stambiausias dovanas laimėjo šie asmenys:

• Kelionė dviem asmenims laivu atostogauti Karibų jūroje — Amber Travel Service sav. Vidos Kriaučeliūnaitės-Jonušienės dovaną laimėjo E. Vilkas, Valencia, Ca.

• Moteriškus kailinius — Normano Buršteino kailių prekybos Chicagoje dovaną laimėjo: H. Andruška, Woodhaven, N. Y.

• Dviem asmenim savaitę atostogų Tabor Farmoje, Sodus, Mich., Valdo Adamkaus dovaną laimėjo A. Barčas, Elmhurst, Ill.

• 50 knygų — Aurelijos Balašaitienės novelių rinkinio "Susitikimas pamary" laimėjo:

E. Mazys, Stanton, Ca.
K. Pralėika, Little Falls, New Jersey.

B. Mozūras, Ville St. Laurent, Canada.

Ed. Milkauskas-Milkus, Detroit, Mi.

A. Lagucki, Granada Hills, Ca.

S. Kvečas, Santa Monica, Cal.

P. Kaspariūnas, St. Petersburg, Fl.

V. B. Raulinaitis, Santa Monica, Ca.

J. Račius, Phoenix, Az.

J. Dačys, Norwood, Ma.

S. Zabarauskas, Chicago, Ill.

B. Gražulis, Frint, Mich.

T. Bukaveckas, Chicago, Ill.

K. Mažonas, Sr., Parma, Ohio.

P. Sideravičius, Cicero, Il.

G. Stančienė, Mount Vernon, N. Y.

E. Jocius, Cleveland, Oh.

J. Zostautas, No. Redington Beach, Fl.

E. Bobelis, West Hartford, Ct.

E. Krygeris, Missouri City, Tx.

S. Jurgaitis, Cleveland, O.

M. Rumbaitis, Ponce Inlet, Fl.

A. Navikas, Wilkes Barre, Pa.

K. Bartys, Elizabeth, N. J.

J. Nesavas, Detroit, Mich.

J. Baškauskas, Brockton, Mass.

S. Mikalauskas, Cleveland, Oh.

Rev. Dr. T. Žiūraitis, O.P. Washington, D. C.

H. Bitėnas, Elizabeth, N. J.

J. Miežaitis, Ormond Beach, Fl.

Dr. J. Sonta, Akron, Oh.
E. A. Rašytinis, Redford Twp., Mich.

O. Mironaitė, Chicago, Ill.

I. Galinis, Norwell, Ma.

J. Preibys, Detroit, Mich.

B. Briedis, Chicago, Ill.

V. Jasiukaitienė, Cicero, Ill.

A. Jonynas, Detroit, Mi.

K. Daugvydas, Detroit, Mich.

P. Kudukis, Cleveland, O.

J. Juozaitis, Juno Beach, Fla.

P. Nikols (Nikolskis), So. Boston, Ma.

E. Mekys, Cleveland, Oh.

T. Radzienė, Chicago, Ill.

V. Mackus, Chicago, Ill.

J. Adomaitis, Canada.

S. Mickus, Medinah, Ill.

J. Strazdas, Sunny Hills, Fla.

B. ir V. Miklius, St. Petersburg, Fl.

J. Vadopalas, Westchester, Ill.

Nuoširdžiai užjaučiame ALIAS narį ko-

legą inž. VACLOVĄ SENUTĄ ir ponį LIU-

DĄ SENUTIENĘ, jų sūnui

GEDIMINUI SENUTAI

mirus.

Amerikos Lietuvių Inžinierių
ir Architektų Sąjungos
Bostono skyriaus valdyba

Bostono skyriaus garbės nariui kompozitoriui

JULIUI GAIDELIUI,

baigusiam šios žemės vargus ir po sunkios ligos iškeliavusiam amžinymėn, reiškiame gilią užuojautą jo sūnui AIDUI ir kitiems giminėms

ALT S-gos Bostono Skyrius